

Den skattemæssige værdiansættelse ved generationsskifte

The tax valuation of generational transfer

af SIOBHAN BRIX RYAN

Nærværende afhandling behandler den skattemæssige værdiansættelse i forbindelse med generationsskifte af aktiver og aktier. Der er udstedt cirkulærer, som indeholder hjælperegler til værdiansættelse ved generationsskifter. Specialet analyserer og diskuterer følgende cirkulærer: 1982-cirkulæret, TSS-cirkulære 2000-09 og TSS-cirkulære 2000-10, som anvendes til værdiansættelse af fast ejendom, aktier og goodwill.

Den nuværende regering forsøger ved indførelsen af Lov nr. 683 af 08-06-2017 (L183) at smidiggøre generationsskifter ved at gøre den skattemæssige værdiansættelse af virksomheder eller dele deraf mere forudberegnelig. Cirkulærer skaber som udgangspunkt ikke rettigheder for borgerne. Specialet undersøger derfor i hvilket omfang, den skattepligtige har et retskrav på anvendelse af cirkulærerne, samt i hvilket omfang myndighederne bliver forpligtet heraf. Herudover analyseres, i hvilke tilfælde den skattemæssige værdiansættelse efter cirkulærerne kan tilsidesættes.

Den skattemæssige succession medfører, at overdragelsen af en virksomhed eller dele deraf ved generationsskifte ikke udløser beskatning hos overdrageren. Erhververen indtræder i overdragerens skattemæssige stilling ved overdragelse af aktier efter ABL §§ 34-35 A, hvorimod ved overdragelse af aktiver indtræder erhververen efter KSL § 33 C i overdragerens anskaffelsestidspunkt, anskaffelsespris, skattemæssige afskrivninger, skattemæssige nedskrivninger og anskaffelseshensigt. Det er således muligt at kompensere erhververen for den udskudte skatteforpligtelse. Der er to muligheder for at kompensere for en udskudt skatteforpligtelse: 1) Nedslag i handelsværdien efter KSL § 33 C, hvor der er en række faktorer, der har betydning ved beregningen af kompensationen, hvilket specialet nærmere analyserer 2) Beregning af passivpost, som er objektive fastsatte procenter jf. KSL § 33 D.

Specialet analyserer de forskellige faktorer og interaktionen imellem disse ved kompensation for overtagelsen af en latent skattebyrde. Kursfastsættelsen af nedslag i handelsværdien, jf. KSL § 33 C, er mere kompliceret at fastsætte end beregning af passivposten. Det er nødvendigt at beregne begge kompensationer, såfremt parterne ønsker den størst mulige kompensation.

Indholdsfortegnelse

Abstract	3
1.0 Indledning	3
1.1 Problemformulering	4
1.2 Afgrænsning	4
1.3 Afhandlingens opbygning	4
1.4 Metode	5
2.0 Retskildernes hierarki	5
2.1 Cirkulærers retskildemæssige hierarki	5
2.1.1 1982-cirkulæret	6
2.1.1.1 Ophævelse af pkt. 17 og 18 i 1982-cirkulæret	7
2.1.1.2 Kunne formueskattekursen ophæves ved cirkulære?.....	8
2.1.2 TSS-cirkulære 2000-09 og 2000-10.....	9

3.0 Ret og pligt	10
3.1 Retskrav på anvendelse af cirkulærer og vejledninger?.....	10
3.2 Skaber 1982-cirkulæret et retskrav?.....	11
3.2.1 Gaveafgiftskredsens værdiansættelse af fast ejendom.....	12
3.2.2 Dødsboers værdiansættelse af fast ejendom.....	14
3.3 Skaber TSS-cirkulærene et retskrav?.....	15
3.3.1 Arbejdsgrupperne.....	16
3.3.2 L 183 Forslag til lov om ændring af boafgiftsloven.....	16
4.0 Tilfælde hvor værdiansættelsen tilsidesættes	18
4.1 Fast ejendom	18
4.1.1 Tilsidesættelse af dødsboers værdiansættelse.....	18
4.1.1.1 SKM 2016.279 H.....	18
4.1.1.2 Særlige omstændigheder.....	20
4.1.2 Tilsidesættelse af gaveafgiftskredsens værdiansættelse.....	21
4.1.3 Øvrige tilfælde hvor 1982-cirkulæret ikke finder anvendelse.....	22
4.1.3.1 Udstykket arealer.....	22
4.1.3.2 Købsrettigheder.....	23
4.1.3.3 Lejlighed vurderet som ”ikke fri”.....	23
4.2 Unoterede aktier og anparter	24
4.2.1 Fravigelse når det er relevant og væsentlig.....	24
4.2.2 Rettigheder og pligter i vedtægter og aktionæroverenskomster.....	25
4.2.2.1 Forkøbsret.....	26
4.2.2.2 Købe- og salgsretter.....	26
4.2.2.3 Vedtægtsbestemt indløsningsret/- pligt.....	27
4.2.2.4 Kursfastfrysning.....	27
4.2.2.5 Aktieoverdragelse med bestyrelsens samtykke.....	27
4.2.3 Fremtidig vækst og immaterielle aktiver.....	27
4.3 Goodwill	28
4.3.1 Konkret foreliggende omstændigheder.....	29
4.3.2 Branchekutyme.....	29
4.3.3 Branchekutyme for ikke at beregne goodwill.....	31
4.3.4 TSS-cirkulære 2000-10, punkt 4.....	31
4.3.5 Licitationsarbejde.....	32
5.0 Værdiansættelse ved succession	33
5.1 Beregning af passivpost eller nedslag i handelsværdien?.....	34
5.2 Beregning af passivpost efter KSL § 33 D og ABL §§ 34-35 A.....	34
5.3 Beregning af nedslag i handelsværdien KSL § 33 C og ABL §§ 34-35 A.....	35
5.3.1 Faktorer af betydning for værdiansættelsen.....	35
5.3.1.1 Aktivets handelsværdi.....	36
5.3.1.2 Skatteprocenten for sælger og køber.....	36
5.3.1.3 Tilbagediskontering.....	36
5.3.2 Succession i opsparet overskud i virksomhedsskatteordningen.....	38
5.4 Hvilken kompensation er mest fordelagtig?.....	39
6.0 Konklusion	39
7.0 Litteraturliste	40

Abstract

The purpose of this thesis is to describe the tax valuation in connection with generational transfer of assets and shares. The tax valuation of assets and shares is a vital factor during a generational transfer. The parties often share the same interest, which would be paying the least amount of tax possible. Official circulars have been issued as a guideline for transactions between related parties to value the assets and shares. The thesis will focus on following circulars: 1982-circular, TSS-circular 2000-09 and TSS-circular 2000-10, which in addition helps value shares, goodwill, and estates.

The official circulars order of precedence, have been analysed. It can be concluded that the case law is different in 1982-circular from the estate of a deceased person compared to transfers between related parties which are still living. The Danish Government tries to make the valuation more certain and uncomplicated by extending the use of TSS-circular 2000-09 and TSS-circular 2000-10 in an introduced bill: L 183.

The official circulars are only instructive rules, which causes some cases to deviate from the instructive rules. Chapter 4 examine and discusses these cases.

Taxwise, succession makes it possible to transfer assets and shares without the parties being subjected to paying tax for the capital gain. The transferee enters into the transfers tax position instead. It is therefore possible to compensate the transferee for the deferred tax burden. There are two ways of compensating for the deferred tax burden. The calculating in accordance with KSL § 33 C which incorporates discretionary factors whereas the calculating in accordance with KSL § 33 D incorporates objective factors. The calculating in accordance with KSL § 33 C is therefore more complicated. The thesis analyses these discretionary factors and the interaction between the factors.

1.0 Indledning

De kommende år står ca. 23.000 familieejede virksomheder overfor et generationsskifte, hvorfor udvalgte juridiske problemstillinger i forlængelse heraf er relevant at analysere nærmere.¹

”Det er samtidig væsentligt, at der er gennemsigtighed og forudberegnelighed for virksomheder i forhold til principperne og retningslinjerne for værdiansættelse af virksomheden, af hensyn til at generationsskifte kan gennemføres så enkelt som muligt.”²

Ovenstående citat er fra forarbejderne til lovforslag om ændring af boafgiftsloven L 183, som er fremsat den 29. marts 2017. Citatet understreger vigtigheden af værdiansættelsen ved generationsskifte. Den nuværende regering ønsker at smidiggøre generationsskifter herunder værdiansættelsen. Det er derfor relevant at undersøge de principper og retningslinjer, der er i forbindelse med generationsskifte og i så fald om L 183 vil smidiggøre anvendelsen af disse.

Ved overdragelse af aktier eller aktiver mellem ikke interesseforbundne parter vil udgangspunktet være, at parterne aftaler handelsværdien for de forskellige aktiver, da begge parter har modsatrettede interesser. Traditionelt set vil parterne ved generationsskifte ikke have modsatrettede interesser, men

---

¹ Almindelige bemærkninger til L 183, s. 6f. (2016-17)

² Almindelige bemærkninger til L 183, s. 6f. (2016-17)

nærmere en fælles interesse i, at overdragelsen udløser en så lav beskatning som muligt. Værdiansættelsen af aktiver eller aktier har afgørende betydning for den beskatning eller bo- og arveafgift, der udløses i forbindelse med generationsskiftet. Værdiansættelsen af aktiver og aktier har desuden afgørende betydning for den kompensation, der kan gives for den latente skattebyrde der medfølger ved overdragelse med succession.

Udgangspunkt er, at aktiver og aktier skal overdrages til handelsværdien. Der er udarbejdet en række cirkulærer, som skal hjælpe ved værdiansættelse af aktiver og aktier til handelsværdien mellem interesseforbundne parter. Det er derfor relevant at undersøge disse cirkulærer nærmere, herunder i hvilket omfang cirkulærerne kan anvendes af den skattepligtige.

1.1 Problemformulering

Nærværende afhandling har til formål at undersøge, og analysere de juridiske problemstillinger ved den skattemæssige værdiansættelse ved generationsskifte med og uden succession. Afhandlingen vil behandle generationsskifte i levende live og ved død. Cirkulærerne der anvendes til værdiansættelse ved generationsskiftes retskildemæssig hierarki, vil blive analyseret. Herudover vil det blive analyseret i hvilket omfang cirkulærerne kan skabe et retskrav for den skattepligtige og en pligt for skattemyndighederne. Det vil herefter blive analyseret og diskuteret i hvilke tilfælde, værdiansættelse foretaget ved hjælp af cirkulærer kan tilsidesættes. Det vil slutteligt blive analyseret og diskuteret, hvordan kompensationen for den latente skattebyrde i forbindelse med en skattemæssig succession kan værdiansættes.

1.2 Afgrænsning

Afhandlingen har fokus på de juridiske problematikker i forbindelse med den skattemæssige værdiansættelse i generationsskifte. De matematiske beregninger i cirkulærerne vil derfor ikke blive gennemgået nærmere. Grundet specialets pladmæssige omfang vil følgende begrænsninger lægges til grund: Den udenlandske retstilling vil ikke blive gennemgået i denne afhandling. Transfer Pricing vejledningen, som omhandler værdiansættelse af kontrollerede transaktioner, vil ikke blive gennemgået i nærværende afhandling. Afhandlingen har fokus på værdiansættelse af fast ejendom efter 1982-cirkulæret og dermed afgrænses værdiansættelse af fast ejendom efter Den Juridiske Vejlednings 2017-1, afsnit C.B.3.5.4.3, som anvendes til værdiansættelse af fast ejendom mellem interesseforbundne parter, der ikke er omfattet af 1982-cirkulæret.³ 1982-cirkulæret vil desuden kun blive behandlet for så vidt angår værdiansættelse af fast ejendom.⁴ Afhandlingen vil derfor have fokus på værdiansættelse af aktier/anpartar, goodwill og fast ejendom i forbindelse med generationsskifte. Specialet er baseret på materiale op til den 29. maj 2017.

1.3 Afhandlingens opbygning

Afhandlingen vil indledningsvist i kapitel 2 analysere de forskellige cirkulærer, der anvendes i forbindelse med værdiansættelse ved generationsskifte og deres retskildemæssige hierarki. Dernæst analyseres den skattepligtiges retskrav på anvendelse af cirkulærerne, og i hvilket omfang myndighederne bliver forpligtet heraf i kapitel 3. Kapitlet analyserer desuden, hvorvidt der er forskel på et

---

³ Den Juridiske Vejlednings 2017-1, afsnit C.B.3.5.4.3, se retningslinjer.

⁴ Se nærmere i Skattemæssig succession ved generationsskifte i levende live og ved død af Jane Bille s. 345 f. For værdiansættelse af driftsmidler, varelager, besætning og immaterielle aktiver efter cirkulæret.

dødsbos værdiansættelse og en værdiansættelse ved overdragelse inden for gaveafgiftskredsen. Dernæst diskuteres det i kapitel 4 de forskellige tilfælde, hvor cirkulærene ikke finder anvendelse ved værdiansættelse af aktiver og aktier ved generationsskifte. Slutteligt vil afhandlingen i kapitel 5 analysere og diskutere problematikker, der opstår i forbindelse med værdiansættelse, af kompensationen ved den latente skattebyrde der medfølger ved generationsskifte med succession. Afslutningsvist udledes en samlet konklusion i kapitel 6.

1.4 Metode

Afhandlingen anvender den retsdogmatiske metode til at beskrive, analysere og fortolke gældende ret ved den skattemæssige værdiansættelse i forbindelse med generationsskifte i levende live og ved død. De kilder, der vil blive anvendt i denne afhandling, er lovregler, forarbejder, domstolsafgørelser, generelle tjenestebefalinger og juridisk litteratur.

2.0 Retskildernes hierarki

Det følgende kapitel vil behandle de cirkulærer, der anvendes til den skattemæssige værdiansættelse ved generationsskifte. Herudover vil cirkulærernes og Den Juridiske Vejlednings retskildemæssige hierarki blive analyseret. Retskildernes hierarki er relevant, da det giver en forståelse af i hvilket omfang den skattepligtige kan anvende cirkulærene og i hvilket omfang myndighederne bliver forpligtet heraf.

2.1 Cirkulærers retskildemæssige hierarki

Cirkulærer er generelle tjenestebefalinger. Generelle tjenestebefalinger indeholder regler om behandling og afgørelse af bestemte kategorier af sager. Cirkulærer indeholder ofte tjenestelig befalinger til underordnede myndigheder. De generelle tjenestebefalinger må ikke stride imod love, anordninger og almindelige retsgrundsætninger.⁵ Cirkulærer og vejledninger anvendes i høj grad inden for skatteretten til supplerende af retsgrundlaget, og cirkulærene har derfor en central placering inden for skatteretten.⁶

Den Juridiske Vejledning anvendes i høj grad som retskilde inden for skatteretten. I indledningen til Den Juridiske Vejledning fremgår det, at Den Juridiske Vejledning er et udtryk for SKATs opfattelse af gældende praksis, og at vejledningen har cirkulærestatus. Denne opfattelse støttes op af styresignalet SKM 2014.489 SKAT. Den Juridiske Vejledning er bindende for SKATs medarbejdere, så længe vejledningen ikke strider imod en højere rangerede retskilde. Dette kunne være lovgivning, bekendtgørelser eller domspraksis. Den Juridiske Vejledning adskiller sig derfor fra andre almindelige vejledninger, der som udgangspunkt ikke har cirkulære status, men derimod lavere retskildemæssig hierarki.⁷

Ved værdiansættelse af aktiver og passiver i forbindelse med generationsskifte finder følgende cirkulærer anvendelse:

- Cirkulære 1982-11-17 nr. 185 om værdiansættelse af aktiver og passiver i dødsboer m.m. og ved gaveafgiftsberegning (herefter 1982-cirkulæret),

---

⁵ Forvaltningsret Almindelige emner s. 129-137, af Karsten Revsbech m.fl.

⁶ Skatteretten 1, s. 90-91, af Jan Pedersen m.fl.

⁷ SKM 2014.489 SKAT

- Cirkulære 2000-03-28 nr. 45 om værdiansættelse af aktier og anparter (herefter TSS-cirkulære nr. 2000-09),
- Cirkulære 2000-03-28 nr. 44 om vejledende anvisning om værdiansættelse af goodwill (herefter TSS-cirkulære nr. 2000-10),
- Transfer pricing; Kontrollerede transaktioner, værdiansættelse - august 2009 (herefter TP vejledningen).⁸

Ved værdiansættelse af fast ejendom der overdrages mellem interesseforbundne parter, finder Den Juridiske Vejledning 2017-1 afsnit C.B.3.5.4.3 anvendelse.⁹

2.1.1 1982-cirkulæret

1982-cirkulæret er også omtalt ”*Værdiansættelsescirkulæret*”. Cirkulæret er udstedt af Skattedepartementet i et over/underordningsforhold. Cirkulæret omfatter som udgangspunkt værdiansættelse af aktiver og passiver i dødsboer og gaveafgiftsberegning. Hovedreglen i cirkulæret ses i punkt 2, hvor der står:

”De aktiver, der omfattes af skatte- og afgiftsberegningen, ansættes normalt til deres værdi i handel ogandel på det tidspunkt, der er afgørende for afgiftsberegningen.”

Udgangspunktet er derfor, at aktiver skal værdiansættes til det, som aktivet ville indbringe på det åbne marked. Cirkulærets mere praktiske anvendelse er i de tilfælde hvor handelsværdien af aktiverne ikke kendes. Det er ikke altid, at parterne ved, hvad aktiverne vil kunne sælges for til en uafhængig tredjemand. 1982-cirkulæret giver derfor retningslinjer til værdiansættelse af fastejendom, værdipapir, driftsmidler, immaterielle aktiver, brugsaktiver m.m. Hovedsynspunktet bag 1982-cirkulæret var et ønske om, at lave bestemmelser om værdiansættelse af fast ejendom, som var mere overskuelige og lettere at praktisere for boet, parterne i gaveoverdragelsen og skattemyndighederne.¹⁰

1982-cirkulærets overskrift er: *værdiansættelse af aktiver og passiver i dødsboer m.m. og ved gaveafgiftsberegning*. Cirkulæret finder derfor anvendelse ved værdiansættelse i dødsboer og ved værdiansættelse af aktiver, der skal beregnes gaveafgift af. I forarbejderne til Boafgiftsloven (BAL) fra 1995, blev der i bemærkningerne til § 12 henvist til 1982-cirkulæret. BAL § 12 omhandler aktiver og passiver i dødsboer. BAL § 12 angiver, at værdien for aktiver og passiver i boopgørelsen skal opgøres til handelsværdien. Se følgende citat fra forarbejderne til BAL § 12:

”Principperne i Skattedepartementets cirkulære nr. 185 af 17. november 1982 om værdiansættelsen af aktiver og passiver i dødsboer m.m. og ved gaveafgiftsberegning og den praksis, der er etableret på området, vil forsat være gældende efter vedtagelsen af lovforslaget.”¹¹

Principper og retspraksis efter 1982-cirkulæret finder derfor anvendelse ved værdiansættelse af aktiver og passiver i dødsboer efter BAL § 12.

Ved overdragelse af gaver inden for gaveafgiftskredsen skal værdien af gaverne fastsættes til handelsværdien for tidspunktet for modtagelsen, jf. BAL § 27. Det fremgår desuden af forarbejderne til

⁸ Se afgrænsningen under pkt. 1.2

⁹ Se afgrænsningen under pkt. 1.2

¹⁰ JUS 2008.19, s. 1 af Tommy V. Christiansen

¹¹ FT 1994/95 tillæg A, s. 3851-3852

BAL § 27,¹² at ved overdragelse af gaver, fastsættes værdien af gaverne til handelsværdien efter bo- og tillægsboafgift, og dermed henvises der til forarbejderne i BAL § 12 som citeret ovenfor.

1982-cirkulæret finder derfor anvendelse ved værdiansættelse af gaver overdraget mellem personer, som er omfattet af den gaveafgiftspligtig kreds i BAL § 22. Overdragelser fra forældre til børn i levende live vil derfor kunne værdiansættes efter dette cirkulære, hvorimod overdragelser mellem søskende ikke vil være omfattet idet de ikke er omfattet af BAL § 22-kredsen.¹³

1982-cirkulæret har opnået en særlig retskildemæssig status, da lovgivningsmagten har valgt, at hen- vise til cirkulæret i forarbejderne til BAL og dermed ”lovfæste” værdiansættelsen ved beregning af boafgift og gaveafgift. Bent Ramskov angiver i SREV2010.6.18, at ”Værdiansættelsescirkulæret har herved opnået en særlig retskildemæssig status tæt på lovniveau.”¹⁴ 1982-cirkulæret adskiller sig fra de øvrige i afhandlingen omtalte værdiansættelsescirkulærer, da denne har en helt særlig retskilde- mæssig hierarki.

2.1.1.1 Ophævelse af pkt. 17 og 18 i 1982-cirkulæret

1982-cirkulæret indeholdt i pkt. 17 og 18 bestemmelser, om den såkaldte formueskattekurs. Af be- stemmelserne fremgik, at børsnoterede aktier skulle værdiansættes til børskursen på overdragelses- tidspunktet. De børsnotede aktier skabte derfor ikke nævneværdige problematikker i forbindelse med værdiansættelse ved generationsskifte. Aktier i unoterede selskaber kan derimod være problematiske at værdiansætte, da aktierne skal værdiansættes til handelsværdien. Handelsværdien kendes ikke al- tid. Da et generationsskifte inden for 1982-cirkulærets personkreds er mellem interesseforbundne parter, vil parterne ikke altid have modsatrettede interesser. Personkredsen i BAL § 22 havde efter formueskattekursen mulighed for, at anvende den seneste beregnede skattekurs. Skattekursen blev beregnet på grundlag af seneste årsregnskab med anvendelse af en beregningsfaktor, der blev kendt pr. 1. januar i det kalenderår, hvor afgiftspligten indtrådte.¹⁵

Skatteministeriet ophævede pkt. 17 og 18 i 1982-cirkulæret den 5. februar 2015, ved cirkulære nr. 9054 af 4. februar 2015. Værdiansættelse af unoterede aktier efter formueskattekursen blev dermed ophævet. Styresignalet SKM 2015.96 SKAT blev samtidig offentliggjort. Styresignalet præciserer det ovenfor omtalte ændringscirkulære. Ophævelsen af formueskattekursen var en meget pludselig reaktion fra Skatteministeriet, efter Skatterådet i et bindende svar SKM 2015.57 SR lagde til grund, at skatteyderen havde et retskrav på anvendelse af formueskattekursen, så længe der ikke var andre holdepunkter til fastsættelsen af handelsværdien.

Som nærmere behandlet i afsnittet ovenfor henviser forarbejderne til BAL § 12 til 1982-cirkulæret og dette medfører, at 1982-cirkulæret har en særlig retskildemæssig status.¹⁶ Det er anført af Michael E. Reinert, at hvis 1982-cirkulæret blev ophævet administrativt, ville principperne stadig gælde, da principperne i 1982-cirkulæret som de forelå på tidspunktet for boafgiftslovens vedtagelse udgør en del af boafgiftslovens forarbejder.¹⁷ Punkt 17 og 18, som omhandlede formueskattekursen i 1982-

---

¹² FT 1994/95 tillæg A, s. 3856

¹³ Generationsskifte og omstrukturering – Det skatteretlige grundlag s. 95 Af Birgitte Sølvkær Olesen

¹⁴ SREV2010.6.18, s. 1 af Bent Ramskov

¹⁵ Generationsskifte – Omstrukturering s. 254 ff. Af Michael Serup

¹⁶ SREV2010.6.18, s. 1 af Bent Ramskov

¹⁷ TfS 2000.334, s. 3 af Michael E. Reinert

cirkulæret, er nu blevet ophævet ved cirkulære nr. 9054 af 4. februar 2015. Spørgsmålet er herefter, hvorvidt dette var muligt?

2.1.1.2 Kunne formueskattekursen ophæves ved cirkulære?

Der må sættes spørgsmålstejn ved Skatteministeriets kompetence til at ophæve pkt. 17 og 18 i 1982-cirkulæret ved udstedelse af et ændringscirkulære. Det har i teorien været opfattelsen, at cirkulæret har haft en *retskildemæssig status tæt på lovniveau*.¹⁸ Skatteministeriet udstedte et fakta ark hvoraf det fremgik, at begrundelsen for ændringscirkulæret var, at formueskattekursen i højere grad anvendes til skatteplanlægning, da formueskattekursen ofte lå væsentlig under handelsværdien og følgende fremgik af fakta arket:

*”Baggrunden for at afskaffe formueskattekursen var således at der var konstateret et skattehul, samt at praksis for brug af formueskattekursreglen havde udviklet sig til at fungere i strid med reglerne i boafgiftsloven, hvorefter værdien skal fastsættes til handelsværdien.”*¹⁹

Der blev efterfølgende stillet spørgsmål om ophævelsen af formueskattekursen til den daværende Skatteminister Benny Engelbrecht i Skatteudvalget. Skatteministeren anførte herefter i svar til Skatteudvalget, at der var indgået en aftale om afskaffelse af formueskattekursen i forbindelse med finansloven for 1996. Det blev i forbindelse med finansloven bestemt, at formueskattekursen skulle afskaffes i 1997. I bemærkningerne til lovforslaget L 88 fra 1996-97 anføres det, at afskaffelsen af skattekursen ikke skulle ske ved lov, men administrativt ved ændring af 1982-cirkulæret af Skatteministeren.²⁰

Det var således den tidligere Skatteministers opfattelse, at formueskattekursen blev anvendt som et ”skattehul”. Der er blevet sat spørgsmålstejn ved ændringscirkulæret af Karsten Gianelli²¹, Claus Pedersen²² og af Redaktionen på SR Skat, der anfører at *”Der synes derfor at være en del, der taler for, at reglerne alene burde have været ændret eller ophævet efter en grundig parlamentarisk behandling.”*²³

På trods af kritiske spørgsmål til Skatteministeren²⁴ kan det siges at være stiltiende accepteret, at formueskattekursen er ophævet ved ændringscirkulæret. 1982-cirkulæret har derfor formentlig ikke haft en retskildemæssig status tæt på lovniveau.

Hensigten var, at formueskattekursen skulle genindføres af den nye regering, hvilket var en af hovedprioriteterne for finansloven for 2016.²⁵ Regeringen måtte opgive at få genindført formueskattekursen. Der blev i stedet indgået et forlig om at sænke bo- og gaveafgiften på arv og gave, som består i en erhvervsvirksomhed eller en del heraf. Regeringen er på nuværende tidspunkt ved at gennemføre dette tiltag ved L 183 i § 1, 5 pkt.²⁶

---

¹⁸ SREV2010.6.18, s .1 af Bent Ramskov

¹⁹ http://www.skm.dk/media/1193705/fakta-og-baggrund_formueskattekurs.pdf

²⁰ Skatteudvalget 2014-15, SAU alm. del, spørgsmål 471

²¹ RR.3.2016.52, s. 1f. af Karsten Gianelli

²² SR.2015.57, s. 1 af Claus Pedersen

²³ SR.2015.2, s. 1 af Redaktionen

²⁴ Skatteudvalget 2014-15, SAU alm. del, spg. 471 se også spørgsmål 468 og 472

²⁵ <https://www.fm.dk/temaer/ffl16/fakta-om-finansloven>

²⁶ Forslag til lov om ændring af boafgiftsloven og forskellige andre love 2016/17

Det må hertil bemærkes, at Skatteministeren har fremsat et lovforslag til en ny ejendomsvurderingslov L 211. Lovforslaget blev fremsat den 3. maj 2017. Det fremgår af bemærkningerne, at der bør indrømmes en usikkerhedsmargin på 20 % til fremtidige ejendomsvurderinger, hvorfor ejendomsværdien og grundværdien kun vil kunne ændres såfremt vurderingen er skønnet mere end 20 % forskert fra handelsværdien.²⁷ I lovforslag L 212²⁸ fremgår det af bemærkningerne til § 4, at hensigten er at ændre 1982-cirkulæret efter, den nye ejendomsvurderingslov træder i kraft således, at spændet på +/- 15 % i pkt. 6 ændres til +/- 20 %.²⁹ 1982-cirkulæret kommer derfor formentlig forsat til at have stor betydning ved værdiansættelse af fast ejendom ved generationsskifte.

2.1.2 TSS-cirkulære 2000-09 og 2000-10

TSS-cirkulære 2000-09 anvendes til værdiansættelse af aktier og anparter. Det fremgår af cirkulærets indledning, at børsnoterede aktier skal værdiansættes til kursværdien svarende til den kurs på det for skatte- og afgiftsberegningen afgørende tidspunkt.

Det fremgår ligeledes af indledningen i TSS-cirkulære 2000-09, at unoterede aktier og anparter skal fastsættes til handelsværdien. Kendes handelsværdien ikke, fordi aktierne ikke har været omsat eller de stedfundne omstændigheder ikke kan anvendes som grundlag for skønnet over handelsværdien, kan værdiansættelsen foretages efter *hjælpereglen* i cirkulærets pkt. 2. Aktiernes værdi beregnes som summen af de enkelte aktivposter i selskabet fratrukket de respektive gældsposter. Den opgjorte værdi tillægges goodwill. Opgørelsen foretages derfor på baggrund af selskabets indre værdi ifølge seneste aflagte årsregnskab med korrektion af visse regnskabsmæssige poster, som fremgår nærmere af pkt. 2.³⁰

TSS-cirkulære 2000-10 anvendes til værdiansættelse af goodwill. Skatteretligt er goodwill betegnet som *"Den til en erhvervsvirksomhed knyttede kundekreds, forretningsforbindelse eller lignende."*³¹ Det fremgår af cirkulærets indledning, at goodwill der handles mellem interesseforbundne parter, skal værdiansættes efter et skøn over handelsværdien under hensyn til de konkret foreliggende omstændigheder. I visse brancher er der særlige kutymer for beregningen af goodwill.³² Hvis der ikke er holdepunkter for branchekutymer eller særlige omstændigheder, vil værdiansættelsen kunne beregnes efter den *vejledende beregningsmodel* i pkt. 3. Grundlaget for beregningen af goodwill efter beregningsmodellen er de seneste 3 årsregnskaber hvor den matematiske formel i pkt. 3.7 anvendes med en række faktorer som fremgår af pkt. 3.1-3.7.³³

TSS-cirkulære 2000-09 og 2000-10's retskildemæssige hierarki anses for at være ens. Begge cirkulærer er udstedt af Told- og Skattestyrelsen og efterfølgende godkendt af ligningsrådet.³⁴ Begge vejledninger understreger udtrykkeligt, at de blot er vejledende. Myndighederne er derfor ikke forpligtet til i et hvert tilfælde, at følge cirkulærernes retningslinjer, skattemyndighederne vil kunne fravige

---

²⁷ Almindelige bemærkninger til L 211, afsnit 2.2.3 (2016-17)

²⁸ L 212: Forslag til lov om ændring af skatteforvaltningsloven, lov om kommunal ejendomsskat, ejendomsværdiskatte-loven og forskellige andre love

²⁹ Skatteudvalget, almindelig del – bilag 161, s. 157 f.

³⁰ TSS-cirkulære 2000-09

³¹ Den Juridisk Vejledning 2017-1, afsnit C.C.6.4.1.1, for nærmere om det skatteretlige goodwill begreb se Bent Ramskov: Det skatteretlige goodwillbegreb, SPO.2002.239. Samt TfS 1992.431.V.

³² Disse vil blive behandlet nærmere under pkt. 4.3.2

³³ Se afgrænsningen under pkt. 1.2

³⁴ TSS-cirkulære 2000-09 og TSS-cirkulære 2000-10

TSS-cirkulærene hvis det vil være sagligt, at tillægge andre forhold betydning for at nå frem til handelsværdien.³⁵

3.0 Ret og pligt

Det følgende kapitel vil behandle, i hvilket omfang den skattepligtige har et retskrav på anvendelse af 1982-cirkulære, TSS-cirkulære 2000-09 og TSS-cirkulære 2000-10 og hvorvidt myndighederne bliver forpligtet af cirkulærene ved den skattemæssige værdiansættelse ved generationsskifte.

3.1 Retskrav på anvendelse af cirkulærer og vejledninger?

*”Det er en almindelige Opfattelse, at Tjenestebefalinger ikke skaber Rettigheder for Borgerne”*³⁶ hvorefter Bent Christensen anfører, at dette udsagn formentlig er rigtigt, hvis man ved rettigheder forstår krav, der kan gennemføres ved domstolene. Dette var den almindelige opfattelse i 1963 og er det stadig, da det er anført af Karsten Revsbech, at *”Generelle tjenestebefalinger kan ikke være selvstændig hjemmel for forvaltningsakter, der fastlægger borgernes retsstilling.”* Tjenestebefalinger henvender sig til myndigheder, og de har derfor som udgangspunkt ingen umiddelbar retsvirkning for borger. Generelle tjenestebefalinger kan dog inddrages i bedømmelsesgrundlaget i det omfang, de inden for lovens rammer udfylder bestemmelser, men dette er dog bestridt.³⁷ Det er ikke udelukket, at en borger kan støtte ret på en generel tjenestebefaling, der henvender sig til en underordnet myndighed. Omfanget af dette vi blive undersøgt nærmere nedenfor.

Den Juridiske Vejledning er som udgangspunkt vejledende. Den Juridiske Vejledning indeholder afsnit, som behandler den skattemæssige værdiansættelse ved generationsskifte herunder goodwill, unoterede aktier og fast ejendom.³⁸ Det er derfor relevant at analysere i hvilket omfang, den skattepligtige kan støtte ret på Den Juridiske Vejledning. I TfS 1994.295 Ø statuerede Østre Landsret, at Ligningsvejledningen³⁹ ikke kunne fraviges da Ligningsvejledningen anses for at være udtryk for praksis, som ligningsmyndighederne fulgte, og som skatteborgerne derfor som udgangspunkt kunne indrette sig i tillid til. Herefter fremhæves det, at den omhandlende bestemmelse i Ligningsvejledningen efter sin formulering ikke gav mulighed for afvigende praksis.

Herefter blev spørgsmålet om Ligningsvejledningens bindende virkning behandlet af Skatteministeriets Retssikkerhedsudvalg i en redegørelse. Redegørelsen konkluderede, at *”Ligningsvejledningens entydige forbeholdsløse udsagn er direkte bindende for de kommunale ligningsmyndigheder, medmindre der er tale om udsagn, der er i direkte modstrid med, eller som fører til resultater, der er i åbenbar modstrid med højere rangerende retskilder.”*⁴⁰ Den skattepligtige kunne således støtte ret på Den Juridiske Vejledning, så længe der var tale om forbeholdsløse udsagn, der ikke var i direkte modstrid med højere rangerede retskilder.

---

³⁵ Skattemæssig succession - ved generationsskifte i levende live og ved død s. 336, af Jane Bille og Generationsskifte – Omstrukturering s. 265, af Michael Serup

³⁶ Almindelig Forvaltningsret, s. 56, af Bent Christensen

³⁷ Se nærmere: Forvaltningsret almindelige emner, s. 132, af Karsten Revsbech m.fl.

³⁸ Afsnit af relevans fra Den Juridiske Vejledning til værdiansættelse ved generationsskifte: Værdiansættelse af goodwill afsnit C.C.6.4.1.2, værdiansættelse af unoterede aktier afsnit C.B.2.1.4.5 og værdiansættelse af fast ejendom mellem interesseforbundne parter C.B.3.5.4.3

³⁹ Nu: Den Juridiske Vejledning

⁴⁰ TfS 1994.660

Spørgsmålet er herefter om retsstillingen har ændret sig siden 1994? I SKM 2013.793 HR tog Højesteret stilling til, hvorvidt 2 afgørelser fra Landsskatteretten⁴¹ og 1 fra Skatterådet,⁴² som var indarbejdet i Ligningsvejledningen, kunne anses for en administrativ praksis, at skatteyderen kunne støtte ret herpå. SKM 2013.793 HR omhandlede afskrivningsretten på investeringer i olie- og gasrettigheder såkaldte "working interest" i USA. Landsskatterettens tidligere kendelser fra 2002⁴³, havde kvalificeret andele i olie- og gasrettigheder som værende udbyttekontrakter med afskrivningsret. Kendelserne var indarbejdet i Ligningsvejledningen 2002, afsnit E.C.5.3.2.

Højesteret fandt, at de tidligere afgørelser fra 2002 var baseret på fejlagtig opfattelse af faktum nemlig, hvad "working interest" egentlig var. Der var ikke tale om praksisændring med tilbagevirkende kraft i dette tilfælde, da afgørelserne fra 2002 ikke var anset for at være et udtryk for fast og bindende administrativ praksis. I hvilket omfang den skattepligtige kan støtte ret på Den Juridiske Vejledning er derfor formentlig mere nuanceret end Retssikkerhedsudvalgets Redegørelse i TfS 1994.660 giver udtryk for. Det vil derfor formentlig gøre en forskel, om der er tale om fejl i fakta eller jus. Hvor fejl i fakta, vil kunne medføre, at en skatteyder ikke vil kunne støtte sin ret på et lignende tilfælde, blot fordi dette er indarbejdet i Den Juridiske Vejledning, hvorimod dette formentlig ville være muligt, hvis der var tale om fejl i jus. Det vil herudover have en betydning, hvorvidt der er blevet taget stilling til den pågældende problemstilling i Den Juridiske Vejledning eller om der blot er tale om en afgørelse, der er refereret i Den Juridiske Vejledning.

3.2 Skaber 1982-cirkulæret et retskrav?

Det følgende afsnit vil tage udgangspunkt i værdiansættelse af fast ejendom ud fra 1982-cirkulæret, herunder hvorvidt den skattepligtige har et retskrav på anvendelse af cirkulæret. Det var tidligere antaget, at 1982-cirkulærets pkt. 6 kunne anvendes til værdiansættelse af fast ejendom *uanset*, at handelsværdien var en anden. Værdiansættelsen efter pkt. 6 var derfor bindende for myndighederne.⁴⁴ Af cirkulærets pkt. 6, 2. pkt. fremgår følgende:

"Hvis boets eller parternes værdiansættelse omregnet til kontantværdi højst er 15 pct. højere eller lavere end den nævnte kontantejendomsværdi, skal værdiansættelsen lægges til grund ved beregningen af arve- eller gaveafgiften"

Værdiansættelsen af fast ejendom, hvor den kontante ejendomsværdi højst afviger +/- 15 % fra den offentlige ejendomsvurdering, *skal* derfor lægges til grund ved beregning af afgift ifølge cirkulærets ordlyd.

TfS 1998.766 Ø ændrede denne opfattelse. Et privat skiftet bo havde i boopgørelsen optaget en ejendom til kr. 915.776., svarende til prioritetsgælden. Vurdering af ejendommen lå inden for +/- 15 % af den offentlige ejendomsvurdering på kr. 880.000. Ejendommen blev herefter videresolgt til kr. 1.658.513. Skattemyndighederne valgte at værdiansætte ejendommens udlægsværdi til den opnåede salgspris. Boet gjorde gældende, at denne havde anvendt 1982-cirkulæret til værdiansættelsen af ejendommen. Østre Landsret accepterede skattemyndighedernes værdiansættelse til videresalgsprisen på

⁴¹ SKM 2002.121 LSR og SKM 2002.132 LSR

⁴² SKM 2007.351 SR

⁴³ SKM 2002.121 LSR og SKM 2002.132 LSR

⁴⁴ Skattemæssig succession - ved generationsskifte i levende live og ved død, s. 338 f., af Jane Bille

trods af, at dette fraveg fra 1982-cirkulærets pkt. 6. Det blev anset for at være et sagligt hensyn, at en faktisk konstateret videresalgspris blev konstateret kort tid efter skæringsdagen. Videresalgsprisen kunne derfor indgå i skønnet over handelsværdien.

Omfanget af 1982-cirkulærets bindende virkning har skabt uenighed i teorien, hvor Jane Bille anfører, at *”Forud for dommen [TfS 1998.76 Ø] synes det at have været den almindelige opfattelse, at arvinger og gavemodtagere omfattet af 1982-cirkulæret kunne støtte ret på en værdiansættelse til +/- 15 % af den seneste kendte vurdering, uanset om handelsværdien var en anden. Dette kan efter TfS 1998.766 Ø næppe længere anses for gældende ret.”*⁴⁵ Hertil anfører Jane Bille, at der er skabt en berettiget forventning, da cirkulæret anvender ordet ”skal”. Selvom der er skabt en berettiget forventning, kan modtageren ikke anvende en udtalelse i en intern retningslinje, som strider mod retsgrundlaget og domspraksis.⁴⁶ TfS 1998.766 Ø har ifølge Jane Bille medført, at arvinger og gavemodtagere omfattet af 1982-cirkulæret ikke kan støtte ret på 15 % reglen, hvis handelsværdien er en anden.

Modsat Michael Serup der anfører i *Generationsskifte – omstrukturering*, der er udgivet i 2004 og dermed efter TfS 1998.766 Ø, at

*”Værdiansættelsescirkulæret fastslår, at overdragelse til en kontantværdi, der ligger inden for +/- 15 % af den seneste bekendtgjorte offentlige ejendomsvurdering, ikke vil blive korrigeret.”*⁴⁷

Spørgsmålet er herefter, om der er forskel på, om et dødsbo foretager værdiansættelsen efter 1982-cirkulæret, eller om der er tale om overdragelse af fast ejendom inden for gaveafgiftskredsen i BAL i levende live.⁴⁸

3.2.1 Gaveafgiftskredsens værdiansættelse af fast ejendom

Det følgende afsnit vil behandle, om parterne inden for gaveafgiftskredsen har et *retskrav* på at anvende 1982-cirkulære pkt. 6 til værdiansættelse af fast ejendom.

Ved åbenlys fejlbehæftelse i ejendomsvurderingen er skattemyndighederne nærmest til at bære denne risiko. Skatteministeren udtaler i TfS 1990.196:

*”Hvis den årsregulerede kontantværdi er for lav som følge af en fejlbehæftet vurdering, og den aftalte overdragelsessum ikke afviger mere end 15 pct. fra kontantværdien, er skattemyndighederne efter gældende praksis afskåret fra at ændre værdiansættelsen i tilfælde, hvor overdragelsen sker ved arv eller gave. Begrundelsen herfor er, at det offentlige i disse tilfælde antages at være nærmest til at bære risikoen for en fejlbehæftet vurdering.”*⁴⁹

Det samme synspunkt er anført i Skattedepartementets svar i TfS 1984.418. Myndighederne er derfor forpligtet til at acceptere parternes værdiansættelse, når det er dem, der er nærmest til at bære risikoen for en fejlbehæftet vurdering.

---

⁴⁵ Skattemæssig succession - ved generationsskifte i levende live og ved død, s. 338 f., af Jane Bille

⁴⁶ Skattemæssig succession - ved generationsskifte i levende live og ved død, s. 337 f., af Jane Bille

⁴⁷ Generationsskifte - Omstrukturering s. 246, af Michael Serup

⁴⁸ Herefter benævnes: overdragelse i gaveafgiftskredsen

⁴⁹ TfS 1990.196 af Skatteministeren

1982-cirkulærets punkt 48 anfører, at ”Anvisningerne i dette cirkulære er vejledende ved efterprøvelsen af værdiansættelser i den enkelte boopgørelse eller anmeldelse”. Punkt 48 står imidlertid under afsnit B som omhandler *Passiver* i cirkulæret, hvor den omhandlende bestemmelse om værdiansættelse af fast ejendom findes i punkt 6, som er anført under afsnit A, som omhandler *Aktiver*.

Michael E. Reinert anfører i TfS 2000.158, at ”Placeringen af pkt. 48 i cirkulærets afsnit om passiver sammenholdt med, at cirkulærets pkt. 4, 3. pkt., der vedrører aktiver, er indbyrdes uforenelige. Denne uforenelighed taler afgørende for, at værdiansættelse i cirkulærets pkt. 48 alene gælder i forhold til værdiansættelse af passiver.”⁵⁰ Placeringen af pkt. 48 sammenholder Michael E. Reinert med, at lovgiver direkte i forarbejderne i BAL har tilkendegivet, at 1982-cirkulæret og den praksis, der er etableret for sats skal være gældende. Det der kunne tale imod denne fortolkning af punkt 48 i 1982-cirkulæret, er selve ordlyden, da der står at ”anvisningerne i dette cirkulære er vejledende”, der henvises ikke kun til afsnit B, men til *dette cirkulære*.⁵¹

Spørgsmålet er herefter, om der en fast administrativ praksis inden for gaveafgiftskredsens overdragelse af fast ejendom. Landsskatteretten fandt i TfS 1994.882 LSR, at skattemyndighederne var *bundet* af 15 %-reglen, selvom der senere blev lavet en omvurdering af ejendommen. Landsskatteretten bemærker, at det alene er de tilfælde hvor ejendommen, siden sidste vurdering er undergået faktiske eller retlige ændringer, at 15 % reglen kan fraviges, jf. cirkulærets punkt 8.

I SKM 2007.431 LSR havde en skatteyder købt en lejlighed i december 2004, som datteren skulle bo i. Skatteyderen overdrog lejligheden til datteren et år efter i december 2005. Prisen var ansat til kr. 1.870.000, hvilket var den offentlige ejendomsvurdering minus 15 %. Ejendommen var købt for kr. 2.650.000 i 2004 blot et år forinden af skatteyderen.

Landsskatteretten anførte, at det fremgår af 1982-cirkulæret pkt. 6, at ”Hvis boets eller parternes værdiansættelse omregnet til kontantværdi højst er 15 pct. højere eller lavere end den nævnte kontantejendomsværdi, skal værdiansættelsen lægges til grund ved beregning af arve- eller gaveafgiften.”⁵² Hvorefter Landsskatteretten anfører, at det fremgår i forarbejderne til boafgiftslovens § 27, at principperne i 1982-cirkulæret og den praksis, der er etableret på området for sats vil finde anvendelse. Datteren fik derfor lov til, at købe lejligheden for kontantværdien svarende til minus 15 % af den offentlige ejendomsvurdering til trods for, at ejendommen var købt for et væsentlig højere beløb et år forinden.

I bindende svar: SKM 2007.58 SR, havde et forældrepar havde købt en ejendom for kr. 700.000 til deres datter, som de herefter renoverede. Forældrene havde haft udgifter til renovationen af lejligheden for i alt kr. 250.000. Forældrene ønskede herefter, at overdrage ejendommen til datteren for kr. 950.000. Kontantværdien lå inden for 1982-cirkulærets ramme på +/- 15 pct. af seneste offentliggjorte ejendomsvurdering. Skatterådet fandt derfor, at ejendommen kunne overdrages til den pågældende pris. Parterne havde imidlertid aftalt, at den fortjeneste et senere salg af ejendommen ville indbringe, skulle overføres til forældrene. Fortjenesten fra lejligheden ville datteren overdrage til forældrene, ved hjælp af den afgiftsfrie bundgrænse i BAL § 22. Datteren ville overdrage fortjenesten over flere år, for at holde sig under afgiftsgrænsen i BAL § 22 og dermed ville parterne undgå, at betale gaveafgift. Skatterådet fandt, at hele den fortjeneste, der ville blive overført fra datteren til forældrene,

⁵⁰ TfS 2000.158, s. 5 af Michael E. Reinert

⁵¹ Hvorvidt 1982-cirkulæret blot er vejledende, er fremhævet af Højesteret i SKM 2016.279 H og vil blive gennemgået under punkt 4.1.1.1.

⁵² 1982-cirkulærets punkt 6.

skulle betragtes som en gave i afståelsesåret. Forældrene skulle derfor betale gaveafgift af det beløb, der oversteg det afgiftsfrie bundbeløb, såfremt de valgte denne løsning.

Det er derfor formentlig i retspraksis fastslået, at der eksisterer et retskrav for den skattepligtige til at anvende 1982-cirkulæret til værdiansættelse af fast ejendom ved overdragelse inden for gaveafgiftskredsen efter BAL § 22.⁵³ Det er dog et krav, at der ikke er sket retlige eller faktiske ændringer, siden den sidste offentliggjorte ejendomsvurdering, jf. punkt 8, at der ikke er særlige omstændigheder der medfører, at ejendomspriserne er faldet væsentlig i værdi, og at der ikke er sket en overskridelse af +/- 15 %-reglen. Overskridelse af +/- 15 %-reglen vil medføre, at skattemyndighederne har mulighed for at få ejendommen vurderet af en sagkyndig udmeldt af skifteretten, jf. punkt 12.⁵⁴

3.2.2 Dødsboers værdiansættelse af fast ejendom

I årene efter 1982-cirkulærets udstedelse blev der stillet nærmere spørgsmål til cirkulærets anvendelse. Navnlige punkt 6, som omhandler værdiansættelse af fast ejendom, gav anledning til spørgsmål til Skattedepartementet.

I TfS 1984.418 blev der stillet et spørgsmål til Skattedepartementet af et kommunalt skattevæsen. I spørgsmål 4 spørges der til, om skattemyndighederne kan ændre en værdiansættelse, der omregnet til kontantværdi er inden for +/- 15 % af den kontantejendomsværdi, hvis udlægsmotageren efter indgivelse af boopgørelsen, har videresolgt ejendommen for en kontantpris, der væsentlig overstiger værdiansættelsen. Hertil svarer Skattedepartementet

*"[...]finder skattedepartementet ikke, at skatte- og afgiftsmyndigheden kan lade en ejendom vurdere af personer udmeldt af skifteretten, når værdiansættelsen omregnet til kontantværdi højest er 15 pct. højere eller lavere end den relevante kontantejendomsværdi. Dette må gælde, uanset om udlægsmotageren/gavemotageren kort tid efter udlægget/ gaveoverdragelsen sælger ejendommen til en kontantpris, der er væsentlig højere end værdiansættelse."*⁵⁵

Det er således ikke muligt for skattedepartementet at lade en ejendommen vurdere, hvis ejendommen er overdraget inden for +/- 15 % af den kontantejendomsværdi. I samme svar blev det anført, at hvis ejendommen er solgt inden indleveringen af boopgørelsen, ville skattemyndighederne have mulighed for at ændre værdiansættelsen eller anmode om sagkyndig vurdering udmeldt af skifteretten til at ansætte værdien af den faste ejendom.

Der blev stillet yderligere et spørgsmål til Skattedepartementet i TfS 1984.546. Der spørges til, hvorvidt et bo kan forlange at anvende 15 %-reglen, hvis ejendommen er udlagt til arvingerne til en højere vurdering som udlægsværdi. Hertil svarer Skattedepartementet

*"Når det imidlertid ved en vurdering i medfør af skiftelovens § 48 er konstateret, at denne forudsætning ikke holder, må skatte- og afgiftsmyndighederne efter skattedepartementets opfattelse være berettigede til at ændre værdiansættelsen til den af vurderingsmændene udfundne værdi, hvis en anden værdi er anvendt i boopgørelsen."*⁵⁶

---

⁵³ SREV2010.6.18, s. 19 af Bent Ramskov

⁵⁴ RB.2000.5.22, s. 26 af Bent Ramskov

⁵⁵ TfS 1984.418

⁵⁶ TfS 1984.546, spg. 1

Det kan derfor konstateres, at skattemyndighederne er berettiget til at ændre værdiansættelsen, såfremt boet har fået ejendommen vurderet af en sagkyndig. Randi Hjorth påpeger desuden i SREV 2013.5.12, at hvis parterne indhenter en vurdering fra en statsautoriseret ejendomsmægler, kan dette være tilstrækkeligt til, at de har fået ejendommen vurderet af en sagkyndig.⁵⁷

Hertil anfører Randi Hjorth, at ”*Sammenfattende kan det på baggrund af skattedepartementets udtalelser i 1984 konkluderes, at der i hvert fald for dødsboer ikke eksisterer et retskrav på anvendelse af 15 % reglen.*”⁵⁸ Det pointeres således, at der i hvert fald for dødsboer ikke eksisterer et retskrav på anvendelse af 15 % reglen.

Dette synspunkt, er i overensstemmelse med Bent Ramskov som har anført følgende

”*At en ejendom kort efter erhvervelse inden for +/- 15% grænsen overdrages med stor gevinst til følge, er således ikke en ændring omfattet af cirkulærets punkt 8. Er der derimod tale om en arvesituation vurderes denne anderledes. Det er i TfS 1984.418 – ministersvar – og TfS 1998.766 Ø statueret, at en arvings videresalgpris skal anvendes i boopgørelsen, såfremt videresalget sker inden endelig boopgørelse udarbejdes. [...] Dette princip kan tiltrædes.*”⁵⁹

Birgitte Sølvkær Olesen anfører, at anvendelsen af 15 % reglen ikke nødvendigvis er den samme ved levende live og ved dødsboer. Dette begrundes med afgørelsen SKM 2016.279 H, som er behandlet i afsnit 4.1.1.1. og 4.1.1.2.⁶⁰

Der eksisterer således ikke et retskrav for dødsboer til at kunne anvende 1982-cirkulærets pkt. 6. Problemstillingen bliver behandlet nærmere i afsnit 4.1.1.1 og 4.1.1.2 i forbindelse med gennemgang af SKM 2016.279 H.

3.3 Skaber TSS-cirkulærene et retskrav?

TSS-cirkulære 2000-09 omhandler værdiansættelse af aktier og anparter mellem interesseforbundne parter. Cirkulærets vejledende karakter fremgår af punkt 3, hvor det fastlægges, at reglen kan fraviges i sin helhed, når det er relevant eller væsentlig for at finde et egnet udtryk for værdien af de overdragne aktier.⁶¹

TSS-cirkulære 2000-10 omhandler værdiansættelse af goodwill. Cirkulærets vejledende karakter fremgår af cirkulærets overskrift: Cirkulære 2000-03-28 nr. 44 om vejledende anvisning om værdiansættelse af goodwill, igen af indledningen i pkt. 1 og herefter fremgår en række *eksempler* på hvornår TSS-cirkulære 2000-10's beregningsmodel skal justeres i pkt. 4. Det fremhæves derfor, at det er eksempler og de derfor ikke er udtømmende. Det er derfor tydeligt, at begge cirkulærer som udgangspunkt er *vejledende*.

---

⁵⁷ SREV2010.6, s. 12 af Randi Hjorth

⁵⁸ SREV2010.6, s. 12 af Randi Hjorth

⁵⁹ RB.2000.5.22, s. 26 af Bent Ramskov

⁶⁰ Generationsskifte og omstrukturering – Det skatteretlige grundlag s. 68 f. Af Birgitte Sølvkær Olesen

⁶¹ TSS-cirkulære 2000-09

3.3.1 Arbejdsgrupperne

Told- og Skattestyrelsen nedsatte i maj 1997 en arbejdsgruppe, som skulle undersøge mulighederne for at udarbejde en ny hjælperegulering. Hjælpereguleringen skulle anvendes til at fastsætte unoterede aktiers handelsværdi. Arbejdsgruppen fandt

” [...] at en enkel beregningsregel ikke på forhånd kunne tage højde for alle tænkelige konkrete forhold af betydning for kursfastsættelsen. Det var derfor arbejdsgruppens opfattelse, at en ny beregningsmodel måtte kombineres med en mulighed for at fravige modellen, når omstændighederne talte derfor.”⁶²

Arbejdsgruppen anfører, at det er muligt at fastsætte en hjælperegulering. Hjælpereguleringen ville dog ikke have mulighed for at kunne omfavne alle situationer. Hjælpereguleringen skulle derfor kunne fraviges og dette skulle cirkulæret pointere.

Told- og skattestyrelsen indstillede ligeledes til Ligningsrådet, at der skulle nedsættes en arbejdsgruppe, som skulle vurdere behovet for korrektioner og eventuelt revidere beregningsreguleringen for goodwill.

Arbejdsgruppen anførte, at *”Det har derfor, udover at vurdere de konkrete kritikpunkter, været arbejdsgruppens mål, at der sker en understregning af, at der alene er tale om en beregningsmodel, der er vejledende for værdien.”⁶³* Det fremgår derfor allerede af overskriften og senere i indledningen at TSS-cirkulære 2000-10, at cirkulæret alene er vejledende. På baggrund af den kritik der var rejst og den undersøgelse som arbejdsgruppen lavede, fandt man at der var en række tilfælde, hvor den vejledende beregningsregel ikke kunne anvendes. Det var derfor vigtigt for arbejdsgruppen, at det blev pointeret, at cirkulæret alene er vejledende.

Det var vigtigt, for begge arbejdsgrupper, at det fremgik af cirkulærerne, at beregningsreguleringer og hjælpereguleringer blot var vejledende. Myndighederne er derfor som udgangspunkt ikke forpligtet til i et hvert tilfælde at følge cirkulærens retningslinjer for at nå frem til handelsværdierne. Cirkulærerne skaber derfor ikke et retskrav for den skattepligtige. Myndighederne har derfor mulighed for, at fravige beregningsmodellerne i cirkulærerne, hvis det sagligt kan begrundes for at nå den korrekte handelsværdi.⁶⁴

3.3.2 L 183 Forslag til lov om ændring af boafgiftsloven

I et lovforslag fremsat den 29. marts 2017, *L 183 Forslag til lov om ændring af boafgiftsloven og forskellige andre love*, fremgår det af de almindelige bemærkninger til lovforslaget, at det er vigtigt, at der er gennemsigtighed og forudberegnelighed for virksomhederne til værdiansættelse ved generationsskifte, for at dette kan ske så enkelt som muligt. Af bemærkningerne fremgår:

”Regeringen vil derfor i sammenhæng med lovforslaget sikre, at det fremover påhviler SKAT at godtgøre, at en værdiansættelse efter de såkaldte aktie- og goodwillcirkulærer ikke

---

⁶² Rapport fra arbejdsgruppen vedrørende unoterede aktier s. 4

⁶³ Rapport fra arbejdsgruppen vedrørende goodwill, s. 5

⁶⁴ Skattemæssig succession - ved generationsskifte i levende live og ved død, s. 336, af Jane Bille

*giver et retvisende udtryk for handelsværdien. Den juridiske vejledning vil således blive ændret i overensstemmelse hermed.”*⁶⁵

Vigtigheden af gennemsigtighed og forudberegnelighed ved værdiansættelse ved generationsskifter er fremhævet i bemærkningerne til lovforslaget. SKAT skal derfor som alt overvejende hovedregel efter bemærkningerne til L 183 acceptere værdiansættelser efter hjælpereglerne i TSS-cirkulære 2000-09 og 2000-10.⁶⁶ Såfremt SKAT vil anvende en anden værdi end de, der kan beregnes ved hjælp af cirkulærene til fastsættelsen af handelsværdien, skal SKAT *”konkretisere og underbygge, hvorfor en værdiansættelse efter cirkulærene ikke kan anvendes til fastsættelsen af handelsværdien”*.⁶⁷ Der er dermed foretaget en afgrænsning af, hvornår cirkulærene finder anvendelse, hvilket vil medføre større retssikkerhed og forudsigelighed i generationsskifter. Herudover er bevisbyrden vendt, da det efter bemærkningerne nu er SKAT, der skal bevise, hvorfor en værdiansættelse efter TSS-cirkulære 2000-09 og 2000-10 ikke kan anvendes til fastsættelse af handelsværdien. Det fremgår ligeledes af bemærkningerne, at den Den Juridiske Vejledning vil blive ændret i overensstemmelse hermed.⁶⁸

Virksomhedens størrelse har *ikke* betydning for hvorvidt TSS-cirkulærene finder anvendelse. Momenter, der taler imod anvendelsen af TSS-cirkulærene er, hvis virksomheden forventer fremtidige resultater, der ikke er i overensstemmelse med de historiske resultater eller, hvis virksomheden har væsentlige immaterielle aktiver. I disse situationer vil TSS-cirkulærer 2000-09 og 2000-10 formentlig ikke give en retvisende markedsværdi. Virksomheder, der derimod forventer at have en stabil indtjening, vækst og har begrænsede immaterielle aktiver, vil SKAT som altovervejende hovedregel skulle acceptere værdiansættelser efter TSS-cirkulære 2000-09 og 2000-10.⁶⁹ Bemærkningerne til dette lovforslag anfører derfor, at skatteyderen i højere grad skal kunne anvende TSS-cirkulærene 2000-09 og 2000-10 end tidligere.

Spørgsmålet må herefter være, om bemærkningen i L183’s forarbejder reelt vil få en betydning i praksis? Lovforslaget blev sendt i høring, og en række parter fra erhvervslivet med interesse for dette lovforslag har givet deres bemærkninger hertil. Dansk Industri stiller sig stærkt tvivlende overfor, at en justering i Den Juridiske Vejledning vil imødekomme virksomhedernes behov, hvorefter de anfører at:

*”Efter DI’s opfattelse kan reel sikkerhed om bo- og gaveafgiftens størrelse kun opnås ved at give successionsberettigede virksomheder et egentlig retskrav til at anvende regler som aktie- og goodwillcirkulærene.”*⁷⁰

Danske Advokater foreslår, at bevisbyrdeprincippet indarbejdes i BAL § 12 og 27 og ikke blot Den Juridiske Vejledning⁷¹, og FSR der

”[...]opfordre til, at lovbemærkningerne på dette område udbygges, således at der gives mere præcise retningslinjer for, hvornår og hvornår ikke aktie- og goodwillcirkulærene

---

⁶⁵ Almindelige bemærkninger til L 183, pkt. 1 (2016-17)

⁶⁶ TP-vejledningen er desuden omfattet af bemærkningerne, se afgrænsning under pkt. 1,2.

⁶⁷ Almindelige bemærkninger til L 183, pkt. 2.2.2 (2016-17)

⁶⁸ Almindelige bemærkninger til L 183, pkt. 2.2.2 (2016-17)

⁶⁹ Almindelige bemærkninger til L 183, pkt. 2.2.2 (2016-17)

⁷⁰ L 183, bilag 1, s. 2 (2016-17)

⁷¹ L 183, bilag 1, s. 29 (2016-17)

kan anvendes, samt under hvilke omstændigheder SKAT har adgang til at tilsidesætte en værdiansættelse udarbejdet i overensstemmelse med cirkulærerne [...]”⁷²

Såfremt den pågældende formuleringen bliver indarbejdet i Den Juridiske Vejledning, vil det skabe en større retssikkerhed for mindre virksomheder med en stabil indtjening i forbindelse med værdiansættelsen i generationsskiftet.

4.0 Tilfælde hvor værdiansættelsen tilsidesættes

Det er anført i kapitlet ovenfor, at det ikke altid er muligt for den skattepligtige, at støtte ret på de forskellige værdiansættelsescirkulærer. Følgende afsnit vil derfor behandle, hvilke tilfælde skattemyndighederne har mulighed for at tilsidesætte en værdiansættelse foretaget efter 1982-cirkulæret, TSS-cirkulære 2000-09 og TSS-cirkulære 2000-10?

4.1 Fast ejendom

Det følgende afsnit 4.1 vil fokusere på, i hvilket omfang det er muligt at fravige værdiansættelse af fast ejendom efter 1982-cirkulæret.

4.1.1 Tilsidesættelse af dødsboers værdiansættelse

De næste afsnit vil omhandle, i hvilket omfang dødsboers værdiansættelse efter 1982-cirkulærets punkt 6 kan tilsidesættes. Det er anført under pkt. 3.2.2 at den administrative praksis vedrørende værdiansættelse af fast ejendom efter 1982-cirkulæret ikke er ens ved dødsboers udlæg og ved overdragelse inden for gaveafgiftskredsen. Følgende afsnit vil derfor analysere denne problemstilling nærmere. SKM 2016.279 H, også kaldet ”15 pct. afgørelsen”, giver svar på nogle af diskussionerne omkring 1982-cirkulæret. Afgørelsen behandler, hvorvidt dødsboer har retskrav på anvendelsen af 1982-cirkulæret, og hvorvidt cirkulæret er vejledende eller ikke. SKM 2016.279 H vil derfor blive analyseret nærmere.

Det er ikke muligt at indhente et bindende svar for værdiansættelser foretaget af dødsboer. Det er en kompetence, som ligger hos skifteretten. SKAT har alene kompetence til at efterprøve boets værdiansættelser. SKAT kan derfor ikke afgive bindende svar om, hvilken værdiansættelsesmetode af fast ejendom et bo skal anvende.⁷³

Det er vigtigt, at udvise stor forsigtighed ved værdiansættelse af fast ejendom, herunder de dispositioner, der er knyttet til værdiansættelsen i form af arveafkald og aftaler om fordeling af aktiver mellem arvinger. SKATs korrektion af boets værdiansættelser kan derfor have store økonomiske konsekvenser for arvingerne.⁷⁴

4.1.1.1 SKM 2016.279 H

Sagen vedrører et dødsbo, der havde udlagt to faste ejendomme til den ene af to arvinger. Ejendommene var udlagt til den offentlige ejendomsvurdering minus 15 %. Den ene arving (A1), som havde fået ejendommene udlagt, havde givet arveafkald på kr. 2,1 mio. til fordel for den anden arving (A2).

---

⁷² L 183, bilag 1, s. 44 (2016-17)

⁷³ SKM 2009.534 LSR

⁷⁴ UK.2016.11, s. 1f. af Tommy V. Christiansen

A1 havde efterfølgende stiftet realkreditlån i ejendommene, hvor ejendommens mindste værdier var vurderet væsentlig højere end den udlagte kontantværdi. SKAT anmoder herefter skifteretten om en sagkyndig vurdering af de to ejendomme uanset, at ejendommene var værdiansat i overensstemmelse med 1982-cirkulærets punkt 6, 2. pkt.

Af BAL § 12, stk. 1, fremgår det, at aktiver og passiver i dødsboer skal ansættes til handelsværdien i boopgørelsen. I boafgiftslovens § 12, stk. 2, fremgår det at told- og skatteforvaltningen kan ændre værdiansættelsen eller anmode skifteretten om at udmelde en eller flere sagkyndige til at foretage en vurdering, hvis der er uenighed om værdiansættelsen. Som nævnt ovenfor under pkt. 2.1.1 skal der ifølge forarbejderne til BAL § 12 tages hensyn til den praksis, der er etableret på området. Spørgsmålet er, om SKAT har mulighed for, at anmode om en sagkyndig vurdering af ejendommene, eller om skatteyderen har retskrav på at anvende 15 %-reglen i 1982-cirkulæret punkt 6.

Højesteret henviser til både skifteretten og landsrettens afgørelse i sine præmisser, hvorfor det er interessant at gennemgå disse inden Højesterets afgørelse.

Skifteretten

Skifterettens afgørelse er angivet i SKM 2016.279 H. En af skifterettens væsentlige begrundelser, som Højesteret henviser til var følgende:

”Skifteretten finder herefter, hvor begge ejendomme efter overtagelsen i boperioden i forbindelse med optagelse af realkreditlån er blevet »vurderet« til mindsteværdier, der er større end de respektive overtagelsesværdier, sammenholdt med at arvingen, der har udtaget ejendommene, har givet arveafkald på 2.100.000 kr. til fordel for boet.”⁷⁵

Skifteretten fandt derfor, at SKATs anmodning om sagkyndig vurdering skulle tages til følge. Begrundelsen herfor var, at ejendommene var blevet vurderet til mindsteværdier, der var højere end overdragelsesværdierne sammenholdt med, at den ene arving havde givet et arveafkald på kr. 2,1 mio. Dermed var værdien af ejendommene mindre i boopgørelsen, end den som parterne anvendte ved bodelingen. Skifteretten fandt, at boet ikke kunne støtte ret på 1982-cirkulæret til værdiansættelse af de faste ejendomme og tog derfor SKATs anmodning om sagkyndig vurdering til følge.

Vestre Landsret

Dødsboet gjorde i sin procedure gældende, at denne havde et retskrav på at anvende 15 %-reglen, og at boets værdiansættelse omregnet til kontantværdi ikke var 15 % lavere end den offentlige ejendomsvurdering. Boet gjorde gældende, at baggrunden herfor var, at det fulgte af administrativ praksis, at dødsboer kan anvende 15 %-reglen i 1982-cirkulærets punkt 6. SKAT bestred begge dele. Landsretten fremhæver i deres præmisser, at 1982-cirkulæret er vejledende på trods af, at pkt. 48 står under passiver, samt

”Der er herefter ikke grundlag for at fastslå, at værdiansættelses-cirkulæret bestemmelser i sig selv giver boet et retskrav på at få godkendt sin værdiansættelse af de to ejendomme.”⁷⁶

Herefter fastslår Vestre Landsret, at det ikke er godtgjort, at der er en fast administrativ praksis for dødsboers værdiansættelse, som ikke afviger mere end 15 % fra den seneste offentlige ejendomsvurdering, skal lægges til grund. Herefter anfører landsretten at, *”En eventuel fast administrativ praksis på gaveområdet kan ikke føre til et andet resultat.”* Det er interessant, at Vestre Landsret anfører, at

---

⁷⁵ SKM 2016.279 H

⁷⁶ SKM 2016.279 H

værdiansættelse af gaver og arv ikke nødvendigvis skal behandles på samme måde. Landsretten tiltræder desuden, at der ikke er grundlag for at afvise SKATs anmodning om en sagkyndig vurdering af ejendommene.

Højesteret

Højesteret anfører i deres begrundelse, at ”*Det fremgår af cirkulærets punkt 48, at anvisningerne i cirkulæret er vejledende ved efterprøvelsen af værdiansættelser i den enkelte boopgørelse eller anmeldelse.*” Højesteret anfører derfor ligesom Vestre Landsret, at det ikke har en betydning at pkt. 48 står under passiver og 15 %-reglen står under aktiver i cirkulæret. Højesteret statuerer derfor, at værdiansættelsescirkulæret er vejledende.

Højesteret henviser til Skattedepartementets afgørelser af 24. september og 3. december 1984, Skatteministerens besvarelse af 30. april 1990 og forarbejderne til boafgiftsloven alle behandlet under afsnit 3.2.1 hvorefter Højesteret anfører, at dette:

”[...]indebærer, at skattemyndighederne skal acceptere en værdiansættelse foretaget efter 15%-reglen, medmindre der foreligger særlige omstændigheder.”⁷⁷

Højesteret anfører af de grunde som anført af skifteretten, at der foreligger sådanne særlige omstændigheder. Derfor skal skattemyndighederne anmodning om, sagkyndig vurdering af ejendommene imødekommes. Det er derfor være interessant at undersøge nærmere, hvad der kan være omfattet af *særlige omstændigheder*.

4.1.1.2 Særlige omstændigheder

Højesterets præmis om ”*særlige omstændigheder*” vil blive undersøgt nærmere i dette afsnit. Højesteret fremhæver, at SKAT skal acceptere en værdiansættelse efter 15 %-reglen, såfremt der ikke foreligger særlige omstændigheder. Udgangspunktet er derfor, at 1982-cirkulæret finder anvendelse, såfremt der ikke er tale om særlige omstændigheder. Højesteret henviser til de grunde, som skifteretten har anført, er omfattet af de *særlige omstændigheder*.

Videresalg:

Skifteretten anfører, at hvis ejendommen kort tid efter overtagelsen sælges videre til tredjemand, vil dette kunne være omfattet af begrebet *særlige omstændigheder*. Videresalg kort tid efter overtagelsen, vil derfor kunne medføre en fravigelse af værdiansættelse inden for +/- 15 % af den offentlige ejendomsvurdering. Dette stemmer overens med Østre Landsrets afgørelse i TfS 1998.766 Ø, hvor Østre Landsret henviser til Skifterettens præmisser som anfører at ”*Det må anses for et sagligt hensyn, at en faktisk konstateret videresalgspris inden for kort tid efter skæringsdagen indgår i skønnet over ejendommens handelsværdi.*” Der var her tale om et privatskiftet bo, som havde optaget en ejendom i boopgørelsen svarende til prioritetsgælden på kr. 915.665. Skattemyndighederne ansatte ejendommens udlægsværdi til kr. 1.658.513 svarende til den opnåede salgpris, som parterne opnåede ved salg til tredjemand.

Indhentet sagkyndig vurdering:

Skifteretten anfører, at indhentede ejendomsvurderinger af ejendommen vil være omfattet af *særlige omstændigheder*. I dette tilfælde var der tale om en uformel vurdering af et realkreditinstitut i forbin-

---

⁷⁷ SKM 2016.279 H

delse med arvingens senere låntagning i ejendommene. Der er derfor ikke særlig store krav til vurderingen af ejendommene, da der ikke var nogen officiel vurdering fremlagt i sagen. Det var blot konstateret, at realkreditinstitutter maksimalt kan belåne 80 % af private- og 60 % af erhvervsjendommens værdi. I forbindelse med optagelse af realkreditlån er begge ejendomme blevet vurderet til mindsteværdier, der er større end de respektive overtagelsesværdier. En vurdering af ejendommen fra et realkreditinstitut kan derfor være tilstrækkelig til, at et dødsbo bliver afskåret fra at anvende 15 %-reglen ved værdiansættelse af fast ejendom.

Værdien i boopgørelsen er anderledes end værdien i bodelingen

Skifteretten anfører, at hvis værdien i boopgørelsen er lavere end værdien i bodelingen, så er der tale om en *særlig omstændighed* der vil kunne medføre en fravigelse af en værdiansættelse inden for +/- 15 % af den offentlige ejendomsvurdering.

Højesteret anfører derfor, at skattemyndighederne skal acceptere en værdiansættelse foretaget efter 15 %-reglen, medmindre der foreligger særlige omstændigheder. Skifteretten anfører de ovenfor omtalte tilfælde som værende *særlige omstændigheder*. Det kan derfor konkluderes, at dødsboer som udgangspunkt kan anvende 1982-cirkulærets pkt. 6 til værdiansættelse af fast ejendom ved udlæg til arvinger. Herudover så sammenholder Skifteretten deres begrundelse med at der i den pågældende sag var afgivet et arveafkald, hvorfor dette også vil kunne have betydning i afvejningen. Såfremt der foreligger nogle af de ovenfor nævnte *særlige omstændigheder* har SKAT mulighed for at anmode om sagkyndig vurdering af den faste ejendom.

4.1.2 Tilsidesættelse af gaveafgiftskredsens værdiansættelse

Højesteret har alene anført i SKM 2016.279 H, at der ikke er en fast praksis for værdiansættelse af fast ejendom efter 1982-cirkulærets pkt. 6,2, *for dødsboer*. Dette medfører ikke, at der ikke er en fast administrativ praksis for anvendelse af 1982-cirkulæret pkt. 6 ved gaveoverdragelser.

SKM 2007.58 SR og SKM 2007.341 LSR, som er behandlet ovenfor under afsnit 3.2.1, anfører blandt andet, at 15 %-reglen kan finde anvendelse, selvom dette ikke er et udtryk for den reelle handelsværdi. Skatteministeren oplyser desuden i et svar på et spørgsmål af 21. august 2007, at "*Skatteministeriet ikke har indbragt Landsskatterettens afgørelse i SKM2007.431.LSR for domstolene, da der efter ministeriets vurdering ikke er udsigt til, at ministeriet i sidste ende vil vinde sagen.*"⁷⁸

Der er derfor meget der taler for, at der er etableret en administrativ praksis inden for gaveafgiftskredsens overdragelser i levende live ved anvendelsen af 15 %-reglen i 1982-cirkulærets pkt. 6,2. Dette medfører, at SKAT skal acceptere 15 %-reglen inden for den gaveafgiftspligtige kreds, så længe der ikke er sket retlige eller faktiske ændringer af ejendommen, og så længe ejendommens værdiansættelse omregnet til kontantværdi er inden for 15 % af den offentlige ejendomsvurdering.

Der er dog forsat ikke enighed over, hvorvidt udlæg fra dødsboer og gaveafgiftskredsens værdiansættelser efter 1982-cirkulæret skal behandles ens.

Mette Porskær Winther og Jacob Girke Nordlander, anfører, at "

---

⁷⁸ Skatteudvalget, Alm. del spørgsmål 325 (2007)

Efter vores opfattelse kan det ikke udelukkes, at Højesteret vil fastholde, at værdiansættelsesreglerne er ens for gaveoverdragelser og udlodning fra dødsboer, og at SKAT derfor kan tilsidesætte værdiansættelsen i en gaveoverdragelse, hvis der foreligger særlige omstændigheder.”⁷⁹

Modsat Karsten Gianelli der mener, at

”[...] der på gaveområdet faktisk er etableret en fast administrativ praksis, navnlig efter Landsskatterettens kendelse i SKM2007.431 og skatteministerens svar til Folketingets Skat-teudvalg den 21. august 2007.”⁸⁰

Dette sammenholder Gianelli med, at Vestre Landsret, med støtte fra SKAT når frem til at en fast praksis på gaveområdet ikke har betydning for dødsboers værdiansættelse. Dette mener, Gianelli kan anses for et udtryk for, at Højesterets afgørelse ikke har betydning i relation til værdiansættelse i gavesager.⁸¹

Dette synspunkt støttes også op af Birgitte Sølvkær Olesen, da hun anfører at,

”Resultatet i SKM2016.279HR kan derfor ikke antages at få betydning for skatterådets og landsskatterettens praksis vedrørende overdragelser i levende live, som den blandt andet er kommet til udtryk i SKM 2007.58SR og SKM 2007.431LSR.”⁸²

Der er således ikke enighed om hvorvidt, der er en fast administrativ praksis for gaveafgiftskredsen til at anvende 1982-cirkulærets pkt. 6 ved overdragelse af fast ejendom. Dette spørgsmål vil formentlig blive afklaret i retspraksis inden for en nærmere fremtid, da skattemyndighederne formentlig har en interesse heri.

4.1.3 Øvrige tilfælde hvor 1982-cirkulæret ikke finder anvendelse

Der er en række øvrige tilfælde, hvor 1982-cirkulærets bestemmelser ikke finder anvendelse ved værdiansættelse af fast ejendom i forbindelse med generationsskifte. De følgende afsnit vil gennemgå nogle af disse tilfælde.

4.1.3.1 Udstykket arealer

I de tilfælde, hvor en oprindelig ejendom udstykkes, og de to nye ejendommen eller en af dem herefter afstås, fører praksis til, at ejendommen skal vurderes som afståelse af et frastykket areal og ikke en selvstændig vurderet fast ejendom. Dette fremgår af TfS 1997.185 LSR, hvor en søn havde erhvervet et udstykket ubebygget areal fra en landbrugsejendom fra sin mor, som skulle tillægges hans egen ejendom. Arealet var ikke var selvstændig vurderet på overdragelsestidspunktet. Landsskatteretten fandt, at arealet skulle vurderes efter den skønnede handelsværdi på overdragelsestidspunktet og handelsværdien skulle derfor ansættes uden regulering efter 15 %-reglen.⁸³

---

⁷⁹ TfS 2016.432, s. 4 af Mette Porskær Winther m.fl.

⁸⁰ RR.6.2016.30, s. 1f. af Karsten Gianelli

⁸¹ RR.6.2016.30, s. 1f. af Karsten Gianelli

⁸² Generationsskifte og omstrukturering – Det skatteretlige grundlag, s. 70, af Birgitte Sølvkær Olesen

⁸³ Se desuden kendelse: kendelse af 12/11 2015, jr. nr. 13-6430849

Afgørelsen medfører derfor, at hvor der sker udstykning af en fast ejendom i familieforhold, bør overdragelsen først foretages, når der foreligger en vurdering af den frastykkede del af ejendommen. Såfremt parterne ønsker, at anvende den offentlige ejendomsvurdering minus 15 %, skal de anmode om en ny ejendomsvurdering,⁸⁴ jf. vurderingslovens § 8, stk. 3, 1. pkt.

4.1.3.2 Købsrettigheder

En aftale om købsrettighed vil ofte være tilfælde, hvor forældre køber en lejlighed til deres børn, der f.eks. skal studere, ofte omtalt "forældre køb". Forældrene vælger nogle gange at indgå en aftale om købsrettighed til lejligheden med barnet for at gøre salget til barnet mere fordelagtigt.

Ideen med en købsret er, at forældrene giver barnet en berettiget ret, men ikke en pligt til at gennemføre salget af ejendommen til en på forhånd aftalt pris.⁸⁵

Skatterådet afviste i en række bindende svar fra 2007 denne mulighed.⁸⁶ Afvisningerne var hovedsagelig begrundet i, at købsaftalerne ikke var tilstrækkeligt præciseret. I et bindende svar, tillod skatterådet dog en aftale om forkøbsret: SKM 2007.846 SR. I det pågældende tilfælde var aftalen tinglyst, hvor betingelserne for køberettens udnyttelse og tidspunktet for køberetten var udførlig anført. Køberetten kunne gøres gældende på et hvert tidspunkt, den berettigede tog den ensidige beslutning. Køberetsprisen var forældrenes anskaffelsessum. Det som skatterådet lagde vægt på var, at køberetten var berettigende, da barnet kunne købe lejligheden straks efter aftalens indgåelse til samme pris samtidig med, at køberetten var tinglyst.

Køberet ved generationsskifte er ikke så fordelagtigt længere, da der fra den 5. december 2007,⁸⁷ blev indført lagerbeskatning på køberetter til fast ejendom, hvis aftalens løbetid er over 12 måneder, jf. KGL § 29, stk. 1, jf. § 30, stk. 1, nr. 1, hvis aftalen er indgået mellem den gaveafgiftsberettigede kreds i BAL § 22.

4.1.3.3 Lejlighed vurderet som "ikke fri"

Der skelnes mellem om lejligheder er "fri", det vil sige, at de ikke er udlejet eller om de er "ikke fri", altså udlejet. Hvis en lejlighed er *ikke fri*, kan 50 %-reglen anvendes, hvilket medfører at parterne kan nedsætte værdiansættelsen af ejendomsværdien med 50 %. Det er en praksis der har eksisteret gennem flere år, da man antog at en udlejet lejlighed havde en mindre handelsværdi end en ikke udlejet lejlighed.⁸⁸

I SKM 2013.841 H afsagde Højesteret en dom angående værdiansættelse af en lejlighed, der blev overdraget fra selskab til hovedaktionær. Sønnerne boede i lejligheden. Spørgsmålet var, om lejligheden kunne overdrages som værende "ikke fri" og dermed udlejet, da hovedaktionærens sønner boede i lejligheden. Højesteret fandt, henset til, at lejligheden var erhvervet med henblik på udleje til eneanpartshaverens sønner, der skulle studere, medførte, at "under disse omstændigheder" skulle

---

⁸⁴ UK.2016.24, s. 1f. af Tommy V. Christiansen

⁸⁵ UfS2007.875, s. 1 af Michael Bjørn Hansen

⁸⁶ Se bl.a.: SKM 2007.847 SR, SKM 2007.859 SR, SKM 2007.860 SR, SKM 2007.866 SR.

⁸⁷ L2008.335

⁸⁸ Skatteudvalget, almindelig del – bilag 161, s. 177-178

udlejningen til sønnerne ikke anses for at være en byrde for faderen. Faderen kunne derfor ikke anvende 50 %-reglen. Udlejning til børn er derfor ikke omfattet af begrebet ”ikke-fri”, da det ikke kan anses for at være en byrde for forældrene.⁸⁹

I SKM 2010.25 SR, havde en far havde udlejet sin lejlighed til sin datter. Lejligheden var blevet vurderet som ”ikke-fri”. Punkt 9 i 1982-cirkulæret anfører her, at hvis lejligheden er blevet vurderet som en udlejet lejlighed, men er en ”fri” lejlighed: ”[...] i sådanne tilfælde bør skattemyndigheden foretage supplerende undersøgelser, f.eks. ved at indhente en udtalelse fra statskattedirektoratet om ejerlejlighedens værdi i handel og vandel på det tidspunkt, der er afgørende for værdiansættelsen.”⁹⁰ Lejligheden skulle derfor vurderes af en sagkyndig, og 15 %-reglen kunne derfor ikke finde anvendelse.

Der er fremsat lovforslag til en ny ejendomsvurderingslov L 211 den 3. maj 2017. I ejendomsvurderingslovens § 26, stk. 2, fremgår ”Der tages ved vurderingen af ejerboliger ikke hensyn til udlejningsforhold, jf. dog § 16, stk. 2.” Af bemærkningerne til § 26 fremgår, at det ikke ønskes at denne praksis, med 50 %-reglen, fastholdes i den nye vurderingsordning, og at dette skal fremhæves i loven.⁹¹ Denne problemstilling vil derfor formentlig ikke have stor betydning fremadrettet, hvis lovforslaget vedtages.

4.2 Unoterede aktier og anparter

Unoterede aktier værdiansættes som udgangspunkt efter TSS-cirkulære 2000-09, hvoraf det fremgår i indledningen, at handelsværdien finder anvendelse. I cirkulærets pkt. 2 fremgår en hjælperegulering, som kan anvendes til værdiansættelse af unoterede aktier og anparter, når handelsværdien ikke kendes. Hjælpereglen giver ikke altid et retvisende udtryk af handelsværdien. De følgende afsnit vil undersøge og fremhæve forskellige tilfælde, hvor hjælpereglen i TSS-cirkulære 2000-09 skal justeres eller ikke finder anvendelse.

4.2.1 Fravigelse når det er relevant og væsentlig

Det fremgår af TSS-cirkulære 2000-09 i pkt. 3, i hvilke tilfælde *hjælpereglen* kan fraviges:

”Det resultat, der følger af hjælpereglens anvendelse, vil kunne fraviges i sin helhed eller for så vidt angår enkeltposter, når det må anses for relevant og væsentligt for at finde et egnet udtryk for værdien af de overdragne aktier.”

Spørgsmålet er herefter, hvornår må det anses for *relevant og væsentligt* at fravige hjælpereglen for at finde et egnet udtryk for værdien af de overdragne aktier?

Arbejdsgruppen for unoterede aktier⁹² udarbejdede, en rapport, som indeholdte en kursberegningssmodel, hvilket er den hjælperegulering der finder anvendelse i pkt. 2 i TSS-cirkulære 2000-09.⁹³ Det er derfor relevant at undersøge, hvad denne rapport anfører, er omfattet af betegnelsen *relevant og væsentlig*, og som kan medføre en fravigelse af hjælpereglen.

---

⁸⁹ Selvom forholdet ligger uden for 1982-cirkulæret, må vurderingen af hvorvidt en er ”fri” lejlighed, have betydning i overdragelse med 1982-cirkulæret. Højesteret vurderer, om en forældres udlejning er omfattet af begrebet ”ikke fri” lejlighed, hvilket de kommer frem til det ikke er, da det ikke er en ”byrde”.

⁹⁰ 1982-cirkulæret punkt. 9

⁹¹ Skatteudvalget, almindelig del – bilag 161, s. 177-178

⁹² Se afsnit 3.3.1 for nærmere informationer om arbejdsgruppen

⁹³ Rapport fra arbejdsgruppen vedrørende unoterede aktier s. 23 f.

Arbejdsgruppen vedrørende unoterede aktier foretog prøveberegninger som led i undersøgelserne til udarbejdelsen af TSS-cirkulære 2000-09. Arbejdsgruppen fandt, at der var tilfælde, hvor beregningsmodellen skulle fraviges i sin helhed og tilfælde, hvor enkelte poster skulle fraviges. Det fremgår af rapporten, at ved formuleringen ”relevant og væsentlig” var hensigten at undgå, at der rejses sager om uvæsentlige ansættelsesændringer. Arbejdsgruppen kommer med følgende eksempler, som ikke er udtømmende, hvor beregningsreglen (hjælpereglen) kan fraviges:

- Forhold, der vedrører perioden fra senest aflagte årsregnskab og til overdragelses-tidspunktet, herunder:
  - Hvis der har været ekstraordinære store gevinster eller tab
  - Hvis der er indtrådt betalingsstandsning eller konkurs
  - Hvis der er tale om eventualforpligtelser som f.eks. erstatningskrav, som på kursfastsættelsestidspunktet skønnes relevant at tillægge betydning
- Udenlandske ejendomme, der er optaget til urealistiske værdier
- Hvis børsnoterede aktier og obligationer har været bogført til anskaffelsessummen
- Når beholdningen af unoterede aktier i andre selskaber medtages til anskaffelsesprisen i kursberegningreglen vil der kunne være tilfælde, hvor denne ikke er retvisende
- Hvis der ved årsregnskabsaflæggelsen er afsat et særligt stort beløb til udbytte, og er aktieoverdragelsen sket inden vedtagelse af udbytte på generalforsamlingen, kan det være relevant at inddrage dette forhold ved kursfastsættelsen.⁹⁴

Arbejdsrapporten oplyser en række forhold, der kan medføre, at hjælpereglen i TSS-cirkulære 2000-09 ikke giver et retvisende billede af handelsværdien for unoterede aktier. De ovenfor nævnte eksempler vil derfor kunne være *relevante og væsentlige* til at fravige hjælpereglen. De følgende afsnit vil lægge vægt på øvrige tilfælde, hvor hjælpereglen i TSS-cirkulære 2000-09 kan eller skal fraviges.

4.2.2 Rettigheder og pligter i vedtægter og aktionæroverenskomster

Spørgsmålet er, om rettigheder og pligter i vedtægter og aktionæroverenskomster er *relevante og væsentlige* efter pkt. 3 og dermed kan medføre en fravigelse af TSS-cirkulære 2000-09. 1982-cirkulærets tidligere pkt. 17, der omhandlede formueskattekursen anførte følgende:

*”Ved værdiansættelsen tages der ikke hensyn til vedtægtsmæssige begrænsninger i aktiernes omsættelighed, idet den byrde, der består i, at aktierne skal tilbydes medaktionærer eller selskabet til en vis kurs, modsvarer af værdien af en tilsvarende ret til at erhverve til salg udbudte aktier på tilsvarende vilkår.”*⁹⁵

1982-cirkulæret tog derfor ikke hensyn til rettigheder og pligter i vedtægter og aktionæroverenskomster. TSS-cirkulære 2000-09 indeholder ikke bemærkninger som den ovenfor citerede om, at rettigheder og pligter i vedtægter og aktionæroverenskomster ikke kan have en indflydelse ved fastsættelse af handelsværdien for unoterede aktier. Arbejdsrapporten til TSS-cirkulære 2000-09 gennemgår desuden den foreliggende praksis⁹⁶ om rettigheder og pligter ved vedtægter og aktionæroverenskomster. Rettigheder og pligter i vedtægter og aktionæroverenskomster kan derfor være så *relevante og væsentlige*, at de vil kunne begrunde en fravigelse af cirkulæret helt eller delvist.⁹⁷

⁹⁴ Rapport fra arbejdsgruppen vedrørende unoterede aktier, s. 17 f.

⁹⁵ Pkt. 17 er anført som ophævet i det nuværende 1982-cirkulære, pkt. 17 fremgår af styresignal SKM 2015.96 SKAT

⁹⁶ Rapport fra arbejdsgruppen vedrørende unoterede aktier, s. 18 f.

⁹⁷ RB.2000.22, s. 33 af Bent Ramskov

4.2.2.1 Forkøbsret

Forkøbsretter i aktionæroverenskomster kan have en betydning for værdiansættelsen af unoterede aktier. En forkøbsret vil kunne være en bestemmelse om, at de øvrige aktionærer har en forkøbsret til en bestemt kurs ved salg af aktierne. Spørgsmålet er, om der skal tages højde for forkøbsretter ved værdiansættelse af handelsværdien af unoterede aktier?

Højesteret tog stilling til omsættelighedsbegrænsninger i form af forkøbsret i TfS 2000.560 H. Sagen drejede sig om værdiansættelsen af et selskabs aktier pr. 19. maj 1993.⁹⁸ I aktionæroverenskomsten var der indføjet en forkøbsret. Højesteret anførte, at der ikke i lovens ordlyd eller forarbejder var holdepunkter for at se bort for sådanne begrænsninger. Højesteret foretog herefter en afvejning af omsættelighedsbegrænsningens formål og alternative muligheder for afståelse uden begrænsning. Højesteret anfører:

”På baggrund af omsættelighedsbegrænsningens formål og de alternative muligheder for afståelse uden begrænsning, som aktionærerne kunne have en fælles interesse i at gennemføre, lægger Højesteret til grund, at det den 18. maj 1993 ikke var urealistisk for den enkelte aktionær at påregne, at aktierne - eventuelt på et senere tidspunkt - ville kunne afstås uden begrænsninger.”⁹⁹

Hvorvidt forkøbsretten vil være kvalificeret som *relevant og væsentlig* til at fravige TSS cirkulære 2000-09 må bero på, hvorvidt køberetten er relevant og væsentlig i den konkrete situation. Herudover skal det vurderes, hvorvidt det er realistisk at overdrage aktierne ”uden om” begrænsningen i form af forkøbsretten. Hvis det ikke er realistisk at overdrage aktierne ”uden om” begrænsningen, vil dette kunne medføre en fravigelse af hjælpereglen i TSS-cirkulære 2000-09, da denne begrænsning ville være *relevant og væsentlig*. Højesteret fandt, at på baggrund af omsættelighedsbegrænsningens formål og mulighederne for afståelse uden begrænsning, at der ikke skulle ses bort fra de merværdier, der var dokumenteret ved skønserklæringen. Der skulle således ikke tages højde for omsættelighedsbegrænsningen i form af en forkøbsret ved værdiansættelsen af selskabets aktier. Sagen blev derfor hjemvist til ligningsmyndighederne til fornyet værdiansættelse af handelsværdien den 19. maj 1993.

4.2.2.2 Købe- og salgsretter

Praksis er begrænset angående, hvorvidt købe- og salgsretter i vedtægter og aktionæroverenskomster har betydning for værdiansættelse af unoterede aktier. I TfS 1996.182 LSR anførte Landsskatteretten, at det er køberetskursen, der finder anvendelse ved værdiansættelse af unoterede aktier med købsretter. Det bemærkes i præmisserne, at sagen ikke var forelagt sagkyndige til prisfastsættelse, jf. bemærkningerne til § 19 i lov nr. 421 af 25. juni 1993. Det er derfor formentlig muligt, at anvende en anden kurs end køberetskursen ved indhentelse af syn og skøn. Der vil derfor ligeledes skulle foretages en realitetsbedømmelse af, om begrænsningen eller rettigheden er *relevant og væsentlig* som efter TfS 2000.560 H.¹⁰⁰

---

⁹⁸ Værdiansættelsen opstod i forbindelse 19. maj 1993-kursen, da man skulle finde *handelsværdien*, hvorfor dommen også er relevant til at finde *handelsværdien* efter TSS cirkulære 2000-09, se nærmere om 19. maj 1993-kursen i Skattemæssig succession ved generationsskifte i levende live og ved død s. 354 f. af Jane Bille

⁹⁹ TfS 2000.560 H

¹⁰⁰ RB2000.5.22, s. 34 af Bent Ramskov

4.2.2.3 Vedtægtsbestemt indløsningsret/- pligt

Vedtægtsbestemte indløsningskurser er interessante, hvis de ikke stemmer overens med handelsværdien beregnet efter hjælpereglen i TSS-cirkulære 2000-09. Indløsningskursen vil i særlige tilfælde kunne være omfattet af betegnelsen *relevant og væsentlig*, og det vil derfor være muligt i disse tilfælde at fravige TSS-cirkulære 2000-09.

Det er en konkret vurdering, hvorvidt en vedtægtsbestemt indløsningsret/-pligt er tilstrækkeligt til at være omfattet af betegnelsen *relevant og væsentlig*. Vurderingen må også her foretages ud fra afgørelsen TfS 2000.560 H, hvor det vurderes hvorvidt der er tale om en aktuel begrænsning, der er relevant og væsentlig.

4.2.2.4 Kursfastfrysning

Kursfastfrysning vil være aktuel i tilfælde, hvor parterne i god tid før et generationsskifte fastfryser kursen. Denne kurs anvendes herefter som overdragelseskurs, når virksomheden eller en del deraf skal generationsskiftes. Såfremt der er tale om interesseforbundne parter, vil det have en betydning i vurdering af, hvorvidt denne fastfrysning anses for at være saglig, sædvanlig og forretningsmæssig begrundet. I TfS 1994.773 LR tilsidesatte Landsretten kursfastfrysningen, da denne var begrundet i familieforholdet og ikke var saglig og forretningsmæssigt begrundet. Udgangspunktet er dog, at en fastsat kurs kan være relevant og væsentlig og dermed medføre en fravigelse af TSS-cirkulære 2000-09.¹⁰¹

4.2.2.5 Aktieoverdragelse med bestyrelsens samtykke

En vedtægtsmæssig begrænsning i form af, at aktieoverdragelser kun kan ske med bestyrelsens samtykke, er en vedtægtsmæssig begrænsning der er mindre indgribende. I TfS 1998.244 LSR tillægger Landsskatteretten det ikke betydning for værdiansættelsen af de unoterede aktier, at bestyrelsen skulle samtykke før aktieoverdragelsen. Det er derfor som udgangspunkt hverken *relevant eller væsentlig* nok til, at medfører en tilsidesættelse af hjælpereglen i TSS cirkulære 2000-09 ved værdiansættelse unoterede aktier, at der i vedtægterne er bestemt, at aktieoverdragelser kun kan ske med bestyrelsens samtykke.

4.2.3 Fremtidig vækst og immaterielle aktiver

Den 27. marts 2017 fremsatte Skatteministeren lovforslag nr. L 183. Som tidligere nævnt under pkt. 3.3.2, behandler bemærkningerne til lovforslaget selve værdiansættelsen ved generationsskifte herunder anvendelsen af TSS-cirkulære 2000-09 og 2000-10. Dette afsnit i afhandlingen behandler derfor både fravigelse af TSS-cirkulære 2000-09 og 2000-10¹⁰² i forhold til fremtidig vækst og immaterielle aktiver.

Det fremgår af forarbejderne, at virksomhedens størrelse ikke i sig selv er afgørende for om TSS-cirkulærene finder anvendelse. Cirkulærene tager udgangspunkt i virksomhedens historiske resultater. Der er derfor nogle tilfælde, hvor cirkulærene ikke vil finde anvendelse:

---

¹⁰¹ RB2000.5.22, s. 34 af Bent Ramskov

¹⁰² Fravigelse af beregningsmodellen til goodwill i TSS-cirkulære 2000-10, er derfor omfattet af behandlingen af dette punkt, da hensynene er de samme.

*”Cirkulærerne vil således ikke nødvendigvis indikere en markedsværdi ved værdiansættelse af en virksomhed, som må forventes ikke at have samme fremtidige vækst og afkast, som den historisk har haft [...]”*¹⁰³

Fremtidig vækst og ikke uvæsentlige immaterielle aktiver vil derfor kunne medføre en fravigelse af TSS-cirkulære 2000-09 og 2000-10. En virksomhed med et nyudviklet produkt må derfor forventes, at få en anderledes fremtidig vækst. I sådanne tilfælde vil SKAT have nemmere ved at bevise, at værdiansættelsen efter hjælpereglen i TSS-cirkulære 2000-09 eller beregningsmodellen i TSS-cirkulære 2000-10 ikke giver et retvisende udtryk for handelsværdien.¹⁰⁴

4.3 Goodwill

Told- og Skattestyrelsen indstillede til Ligningsrådet den 25. januar 1999, at der skulle nedsættes en arbejdsgruppe. Arbejdsgruppen skulle vurdere behovet for korrektion og ændringsforslag til en ny revideret beregningsregel til beregning af goodwill, ved overdragelse mellem interesseforbundne parter. Når der overdrages virksomheder i generationsskifter mellem interesseforbundne parter, er der ikke altid modsatrettede interesser. Dette kan gøre det kompliceret at vurdere handelsværdien af goodwill i en virksomhed. Det følgende afsnit vil undersøge, i hvilke tilfælde beregningsmodellen i TSS-cirkulære 2000-10 pkt. 3 fraviges.

Det fremgår af overskriften i TSS-cirkulære 2000-10, at cirkulæret blot er vejledende, samtidig står det i selve cirkulærets indledning i pkt. 1. Herudover har cirkulærets pkt. 4 en gennemgang af tilfælde, hvor cirkulæret vil kunne fraviges. Dette er en angivelse af tilfælde der kan ske fravigelse, deraf overskriften *”Eksempler på elementer, der kan have betydning for værdiansættelsen og kan føre til justering af den goodwill ansættelse, der fremkommer ved anvendelse af beregningsmodellen.”*¹⁰⁵ Det er således ikke en udtømmende opregning. Der er derfor ingen tvivl om, at cirkulæret blot er vejledende.

Baggrunden for ønsket om at fremhæve beregningsmodellens vejledende karakter er, at goodwill er et meget individuel aktiv.¹⁰⁶ Herudover tager beregningen af goodwill efter TSS-cirkulære 2000-10 udgangspunkt i den driftsøkonomiske merindtjeningssevne, uden hensyntagen til om dette skyldes værdien af kundekreds, forretningsforbindelser og lignende. Dette kan give komplikationer, da beregningsmodellen ikke nødvendigvis er et udtryk for den skatteretlige goodwill.¹⁰⁷

TSS-cirkulære 2000-10 har i indledningen angivet tilfælde, hvor beregningsmodellen til værdiansættelse af goodwill i pkt. 3 kan fraviges helt eller delvist. Disse vil blive gennemgået nedenfor.

---

¹⁰³ Almindelige bemærkninger til L 183, pkt. 2.2.1 (2016-17)

¹⁰⁴ SKM 2017.200 ØLR er desuden interessant, da afgørelsen behandler hvorvidt hovedanpartshaver har retskrav på at anvende 1982-cirkulærets formueskattekurs ved fraflytning fra Danmark. Formueskattekursen er dog afskaffet, hvorfor afgørelsen ikke vil blive behandlet nærmere, da handelsværdien efter 1982-cirkulærets pkt. 17 ikke længere er relevant.

¹⁰⁵ TSS-cirkulære 2000-10, pkt. 4.

¹⁰⁶ Arbejdsrapporten for TSS-cirkulære 2000-10, s. 30

¹⁰⁷ TfS 2007.260, s. 1 af Jan Pedersen

4.3.1 Konkret foreliggende omstændigheder

Det fremgår af TSS-cirkulære 2000-10 pkt. 1: ”*Goodwill, der handles mellem interesseforbundene parter, værdiansættes efter et skøn over handelsværdien under hensyntagen til de konkret foreliggende omstændigheder.*” Konkret foreliggende omstændigheder vil derfor kunne medføre en fravigelse af TSS-cirkulære 2000-10. Eksempler, på hvornår der kan være tale om *konkrete foreliggende omstændigheder*, vil være tilfælde, hvor der er indhentet sagkyndige erklæringer eller dokumenteret købstilbud fra tredjemænd.

Den sagkyndige skal dog have den fornødne ekspertise og kendskab, til at en sådan erklæring vil kunne anvendes til værdiansættelse af goodwill. Såfremt der foreligger et aktuelt købstilbud fra tredjemænd eller salgstilbud til tredjemænd, vil dette være en god indikation af, hvad handelsværdien for goodwill er. Tilbuddet skal tidsmæssigt ligge inden for en forholdsvis kort periode. Herudover vil det også kunne have betydning, hvis virksomheden inden for den nærmeste tid har optaget en kompanion i selskabet. Den værdiansættelse af goodwill, parterne har foretaget, vil derfor være en god indikation, hvis der ikke er sket væsentlige ændringer i virksomhedens omsætnings- og indtjeningsniveau siden.¹⁰⁸

4.3.2 Branchekutyme

Det fremgår ligeledes af TSS-cirkulære 2000-10 pkt. 1: ”*I visse brancher eksisterer der en kutyme for værdiansættelse af goodwill ved overdragelse mellem uafhængige parter.*”¹⁰⁹ Afsnittet vil undersøge branchekutymene nærmere.

Tandlægeklinikker har en bestemt beregningsmodel til beregning af goodwill, hvor de anvender en større del af bruttoindtjeningen end normalt ved opgørelsen af goodwill. Dette er desuden blevet støttet op af Tandlægeforeningen. Landsskatteretten godkendte derfor i TfS 1990.204 LSR den goodwill beregning, en tandlægeklinik havde beregnet i forbindelse med overdragelsen af en tandlægeklinik til et nyt selskab. Det kan umiddelbart virke bemærkelsesværdigt, at tandlægeklinikkerne havde en interesse i en højere beregnet goodwill. I 1990 var goodwill ikke omfattet af kapitalgevinstbeskatningen i modsætning til andre immaterielle aktiver. Det blev først indført med skattereformen i 1993, hvorefter kapitalgevinstbeskatningen og afskrivningsadgangen fremgik af den dagældende ligningslovs § 16 E og § 16 F.¹¹⁰

Der blev i 2003 udarbejdet en rapport: Rapport om den skattemæssige bedømmelse af goodwill ved sammenlægning, opsplitting, ind- og udtræden af personejede advokat- og revisorvirksomheder.¹¹¹ Rapporten undersøgte nærmere om den anvendte ”københavnmodel”. Ved københavnmodellen betales der ikke for goodwill i forbindelse med optagelse af deltagere i virksomhederne, og tilsvarende ikke får deltagerne ikke vederlag eller klienter med ved udtræden. Det kaldes, ”nøgen” ind og ud af samvirket. Det var herefter normalt, at de indtrædende advokater og revisorer ikke modtog en lige del af overskuddet som de øvrige. Rapporten skulle undersøge, om denne skævdeling af overskudsandel skulle anses for at være en indirekte vederlæggelse af en goodwilloverdragelse¹¹²

¹⁰⁸ SR.2001.197, s. 1 af Ole Bjørn

¹⁰⁹ TSS-cirkulære 2000-10, afsnit 1

¹¹⁰ TfS 2007.260, s. 2 af Jan Pedersen

¹¹¹ Rapport om den skattemæssige bedømmelse af goodwill i personejede advokat- og revisorvirksomheder s. 13-14

¹¹² TfS 2007.260, s. 3 af Jan Pedersen

FSR – danske revisorer, oplyste som en del af rapporten, at der typisk gælder en regel om, at revisorer ikke må tage klienter med ved udtræden af interessentskaber samtidig med, at interessenten er afskåret fra at råde over dennes goodwill. FSR konkluderede, at den formelle ejendomsret til goodwill i sådanne interessentskaber reelt er værdiløs.¹¹³

Rapporten om skattemæssig bedømmelse af goodwill ved sammenlægning, opsplitting, ind- og udtræden af personejede advokat- og revisorvirksomheder konkluderede, at der ikke eksisterede en kutyme for beregning af goodwill i advokat- og revisionsvirksomheder. De skattemæssige konsekvenser af ind- og udtræden skal således ske på et konkret grundlag. Det vil derfor være muligt at afvige fra goodwill beregningen i TSS-cirkulære 2000-10, såfremt der er tale om reelle forhold hertil anføres:

”Såfremt det ud fra den indgåede aftale må lægges til grund, at den nye partner har et retskrav på at opnå andel i ligedelingspuljen på lige fod med de øvrige partnere, må en eventuel difference mellem den nye partners andel af ligedelingspuljen og de øvrige partners andele anses som værende betaling for et eller andet. Det kan være nærliggende i den konkrete situation at opfattet difference som f.eks. betaling for goodwill, men det må bedømmes konkret.”¹¹⁴

Aftaler om skævdeling af overskud vil derfor kunne blive anset for at være en indirekte overdragelse af goodwill, men det vil bero på en konkret bedømmelse.

I SKM 2006.692 LSR indtrådte en advokat i en eksisterende advokatvirksomhed. De to advokater havde aftalt skævdeling ved fordeling af overskuddet. Den yngre advokat modtog 30 % af overskuddet det første år, hvorefter procentdelen af overskuddet steg 5 % om året. Der ville således mellem parterne være ligedeling af overskuddet i virksomheden efter 4 år. Landsskatteretten anførte, at der som udgangspunkt må være tale om erhvervelse/ afståelse af goodwill ved ind- og udtræden af advokatvirksomheder. Hertil anføres det, at der efter Landsskatterettens opfattelse ikke er tilstrækkeligt grundlag for at anse den aftalte skævdeling af virksomhedens nettooverskud som værende vederlag for goodwill og at

”Der er særlig lagt vægt på, at fordelingen af omsætningen mellem de to parter efter det oplyste nogenlunde svarer til den aftalte fordeling i kontrakten, og det kan således ikke antages, at der gennem den aftalte fordeling af overskud er ydet betaling for overdragelse af goodwill ved indtræden i virksomheden.”¹¹⁵

Landsskatterettens kendelse gav advokaterne fuldt medhold på trods af, at TSS-cirkulære 2000-10 beregningsmodels værdiansatte goodwill svarende til den skævdeling advokaterne havde bestemt.¹¹⁶

Det kan således konstateres, at der ikke foreligger en kutyme for beregning af goodwill for revisor- og advokatvirksomheder. Det kan dog tillades, at de skattemæssige konsekvenser sker efter en konkret bedømmelse ved ind- og udtræden.

---

¹¹³ Rapport om den skattemæssige bedømmelse af goodwill i personejede advokat- og revisorvirksomheder s. 17-18

¹¹⁴ Rapport om den skattemæssige bedømmelse af goodwill i personejede advokat- og revisorvirksomheder s. 23

¹¹⁵ SKM 2006.692 LSR

¹¹⁶ TfS 2007.260, s. 9 af Jan Pedersen

4.3.3 Branchekutyme for ikke at beregne goodwill

Spørgsmålet er, hvorvidt det er muligt at have en branchekutyme for ikke at beregne goodwill. I TfS 2000.392 LR drev et aktieselskab en autoriseret automobilforretning, der solgte biler af et bestemt bilmærke. Bilfirmaet ønskede at gennemføre et generationsskifte. Virksomheden skulle derfor overdrages til et nyt selskab, hvor sønnen var hovedaktionær. Der blev i denne forbindelse indhentet et bindende svar, hvor hovedaktionæren spurgte til, hvorvidt goodwill i den pågældende overdragelse kunne ansættes til kr. 0. TSS-cirkulære 2000-10 beregningsmodel viste en goodwill beregning på kr. 4 mio.

Forhandlerretten tilhørte grossistvirksomheden og ikke automobilforhandleren. Grossistvirksomheden udtalte sig til brug for sagen, at der var en kutyme for ikke at beregne goodwill ved overdragelse af autoriserede automobilforretning af det pågældende mærke i Danmark. Ligningsrådet anfører her til:

”Det er alene kutymen, der anviser en måde at værdiansætte goodwill på, der anerkendes. En kutyme om, at der ikke beregnes goodwill, kan således ikke anerkendes.”

Ligningsrådet vurderede, at ca. 20 % af omsætningen kunne henføres til forretning og 80 % til navnet på det omhandlende bilmærke. Ligningsrådet fastsatte efter et skøn værdien af goodwill til det ny stiftede selskab til ca. kr. 800.000. Det forhold, at der var en branchekutyme for ikke at beregne goodwill, er derfor ikke omfattet af cirkulærets undtagelse i TSS cirkulære 2000-10 pkt. 1. Det er således alene branchekutymen for beregning af goodwill, der er omfattet af undtagelsen i pkt. 1, ikke branchekutymen for slet ikke at beregne goodwill.

4.3.4 TSS-cirkulære 2000-10, punkt 4

Arbejdsgruppen vedrørende goodwill fremsatte en række tilfælde, hvor der kunne ske justering af den beregnede goodwillværdi. Disse tilfælde fremgår af TSS-cirkulære 2000-10 afsnit 4 og vil blive gennemgået i dette afsnit:

- 1) Velbegrundede forventninger til fremtiden evt. baseret på indgående aftaler om fremtidige ydelser:

Der er her tale om både negative og positive forventninger til fremtiden. Det kan være en aftale om levering eller køb af en bestemt ydelse. I TfS 1991.358 LSR blev det anført, at det alene er forhold, som er konstateret eller forhold, der er påregnelige på tidspunktet for værdiansættelsen, som vil kunne medføre en justering eller fravigelse af TSS-cirkulære 2000-10. I den pågældende sag fandt Landskatteretten, at skatteyderens ”egne forventninger” til fremtiden ikke kunne indgå i værdiansættelsen som beregnelige forhold.

- 2) Udviklingen fra afslutningen af sidste regnskabsperiode til tidspunktet for overdragelsen:

Det vil have en stor betydning for værdiansættelsen af goodwill, hvis der er sket en stor udvikling i virksomheden siden sidste regnskabsperiode. Der må i disse tilfælde foretages nærmere justeringer.

- 3) Situationer, hvor indehaver(e) eller medarbejdere med afgørende indflydelse på virksomhedens indtjening ikke følger med virksomheden:

Dette var tilfældet i TfS 1999.827 LR, hvor en enkelmandsvirksomhed skulle omdannes til et selskab med begrænset ansvar. Der blev i denne forbindelse indhentet en bindende forhåndsbesked. Virksomheden var opbygget på spørgers personlige evner og kvalifikationer. Efter beregningsmodellen skulle goodwill ansættes til kr. 2.289.000, hvor Ligningsrådet fastsatte det til kr. 500.000. Der blev lagt vægt på, at en uafhængig køber måtte anse det for værende en væsentlig faktor for overtagelse af virksomheden, at spørgeren forsat var knyttet til virksomheden i en periode efter et eventuel salg.¹¹⁷ Efter praksis vil det forhold, at en indehaver eller en medarbejder har afgørende indflydelse på en virksomheds indtjening, kunne give et nedslag i goodwill på omkring 75-80 % ud fra beregningsmodellen i TSS-cirkulære 2000-10.¹¹⁸

- 4) I tilfælde, hvor virksomhedens indtjening udelukkende eller i det væsentlige er baseret på én eller ganske få meget store kunder, vil beregningsmodellen være mindre anvendelig. Der bør således ske et nedslag som udtryk for den usikkerhed, der er forbundet hermed:

Hvis der er få meget store kunder, kan det have en stor betydning for beregningen af goodwill, og det må derfor tillægges vægt.

- 5) Hvis virksomhedens indtjening i de foregående år har været påvirket af store éngangsindtægter- eller udgifter herunder f.eks. betydelige forsknings- og udviklingsudgifter, ekstraordinært store debitortab eller ekstraordinært store finansielle indtægter eller udgifter:

I tilfælde hvor en virksomheds indtjening er påvirket af store éngangsindtægter eller -udgifter må der foretages en korrektion af den vejledende beregningsregel.

Cirkulærets pkt. 4 giver derfor en god indikation af, hvornår der kan ske en korrektion af den beregnede goodwill efter TSS-cirkulære 2000-10. Herudover vil virksomheder, der beskæftiger sig med licitationsarbejde desuden kunne anføre, at beregningsmodellen i TSS-cirkulære 2000-10 burde fraviges eller justeres, disse tilfælde vil blive gennemgået nedenfor.

4.3.5 Licitationsarbejde

En licitation er et arbejde eller leverance, der udbydes til flere leverandører ofte inden for bygge- og anlægsarbejde. Leverandørerne opfordres herefter til på samme grundlag at afgive et tilbud på arbejdet eller leverancen.¹¹⁹ Dette afsnit omhandler de virksomheder, som hovedsagelig udfører licitationsarbejde, og dermed ikke har en nærmere fast kundekreds.

Det har betydning for værdiansættelsen af en virksomheds goodwill, hvis virksomhedens arbejde i stor grad stammer fra licitationer.¹²⁰ I TfS 2000.256 LR drev en fader og søn en murer- og entreprenørvirksomhed. Der skulle gennemføres et generationsskifte, hvor sønnen skulle overtage virksomheden fra faderen. I forbindelse med generationsskiftet anmodede parterne i en bindende forhåndsbesked, om hvorvidt goodwillen i virksomheden kunne ansættes til kr. 556.500 på trods af, at den vejledende beregningsmodel i TSS-cirkulæret 2000-10 pegede på en goodwillværdi på kr. 11 mio.

---

¹¹⁷ Se også TfS 2001.449 LR

¹¹⁸ Goodwill – udvikling i praksis om værdiansættelse s. 36 af Bent Ramskov

¹¹⁹ http://denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Jura/Obligationsret/licitation

¹²⁰ Landsskatteretten tog stilling til dette i 1971 ved Landsskatterettens Meddelelse 1971 nr. 32.

Omkring 95 % af virksomhedens omsætning stammede fra licitationsopgaver. Det var spørgers opfattelse, at den del af kundekredsen der stammede fra licitationsopgaver, ikke kunne tillægges betydning i forbindelse med fastsættelse af goodwill. Begrundelsen herfor var, at kunderne ifølge spørger alene valgte virksomheden på baggrund af deres lave pris. De kr. 556.500 udgjorde de 5 % af omsætningen, som knyttede sig til virksomhedens kundekreds, og de 5 % svarede til 5 % af den beregnede goodwill på kr. 11 mio. beregnet efter beregningsmodellen i TSS-cirkulære 2000-10 pkt. 3,

Ligningsrådet tiltræder det af told- og skatteregionen anførte i sagen. Told- og skatteregionen anførte, at regler for udbud i licitation ikke forpligter udbyderen til at acceptere laveste bud. Prisen har en betydning i valg af udbydere, men virksomhedens omdømme og tidligere erfaringer har også en stor betydning. Herudover var indbydelser til at afgive tilbud ved bundne licitationer, som virksomheden også havde, i sig selv af stor værdi og tillige et udtryk for eksistensen af en goodwill. Told- og skatteregionen tillægger det betydning, at indtjeningen næsten udelukkende stammer fra licitationsopgaver og finder ud fra et konkret skøn, at goodwill-værdien kan ansættes til kr. 2 mio.¹²¹

En af faktorerne ved valg af licitationsarbejder er prisen, og det har derfor en betydning for beregningen af værdien af goodwill, at der ikke kan siges at være en *egentlig kundekreds*. Der sker derfor en nedslag til kr. 2 mio. i forhold til de af beregningsmodellen beregnede kr. 11 mio.

I TfS 2000.198 LR var der desuden tale om en virksomhed, som foretog licitationsarbejde. Der blev i forbindelse med et bindende svar spurgt til, hvorvidt goodwill kunne ansættes til kr. 0, da virksomheden alene beskæftigede sig med licitationsarbejde. Efter den vejledende beregningsmodel i TSS-cirkulære 2000-10 ville virksomhedens goodwill beløbe sig til kr. 4.793.000. Ligningsrådet fandt, at der forelå goodwill også selvom, der var tale om en virksomhed, der alene arbejdede med licitationsarbejde. Ligningsrådet var dog ikke i stand til at værdiansætte goodwillen, da de ikke havde tilstrækkelige informationer.

Der skal derfor foretages et konkret skøn i forbindelse med beregning af goodwill ved licitationsarbejde. I skønnet indgår momenter som andelen af virksomhedens indtjening, der stammer fra licitation, hvilken branche der er tale om, og hvilke muligheder der er for at overdrage virksomheden senere, herunder om der er tale om et specielt fagområde. Det kan derfor fastlægges, at der skal beregnes goodwill ved overdragelse af virksomheder, uanset at hele virksomhedens indtjening stammer fra licitationsarbejde.

5.0 Værdiansættelse ved succession

I forbindelse med et generationsskifte af en virksomhed eller en del deraf vil parterne tage stilling til, om generationsskiftet skal ske med eller uden succession. Den skattemæssige succession medfører, at overdragelsen af virksomheden ikke udløser en beskatning hos overdrageren, i forbindelse med overdragelsen af en virksomhed eller del deraf.¹²²

Ved succession efter aktieavancebeskatningsloven (ABL) §§ 34-35 A indtræder erhververen i overdragerens skattemæssige stilling. Der er her tale om en *generel succession*, da erhververen indtræder generelt i overdragerens skattemæssige stilling ved overdragelse af aktier.

---

¹²¹ Se også TfS 2000.198 LR

¹²² Passivering af udskudt skat ved skifte, af Michael Serup, s. 4

Ved overdragelse af virksomhedsandele efter kildeskatteloven (KSL) § 33 C indtræder erhververen i overdragerens anskaffelsestidspunkt, anskaffelsespris, skattemæssige afskrivninger, skattemæssige nedskrivninger og anskaffeshensigt for de anskaffede aktiver.¹²³

Den udskudte skat udløses først, når erhververen afstår aktivet eller aktierne. Aktiver og aktier der overdrages, i forbindelse med et generationsskifte med succession skal værdiansættes. Det er vigtigt at vide, om overdragelsen sker med fortjeneste eller tab, da erhververen alene kan succedere i fortjeneste. Herudover skal det også konstateres, om der er givet en gave, der skal beskattes eller betales gaveafgift af. Den succession berettigede personkreds fremgår udtømmende i KSL § 33 C og ABL §§ 34-35 A.¹²⁴ Overdragelse med succession fra et dødsbo fremgår af dødsboskattelovens § 36, jf. boafgiftslovens § 13 a.¹²⁵ Erhververen har mulighed for at få kompensation for den latente skattebyrde, der er knyttet til virksomheden eller en del deraf, som erhververen succederer i. Denne kompensation kan værdiansættes efter to metoder. De følgende afsnit vil fokusere på den kompensation, der gives for overdragelse af den latente skattebyrde.

5.1 Beregning af passivpost eller nedslag i handelsværdien?

Ved generationsskifte med succession kan parterne vælge mellem beregning af passivpost, jf. KSL § 33 D eller et nedslag i handelsværdien, jf. KSL § 33 C som kompensation for overtagelse af den latente skattebyrde. Afsnittet vil undersøge nærmere de faktorer, der har betydning for værdiansættelsen af passivposten og nedslaget i handelsværdien.

Skatteministeriet har udstedt et styresignal SKM 2011.406 SKAT. Skatteministeriet fastslår, at værdiansættelse efter KSL § 33 C opfyldes mest hensigtsmæssigt, hvis det præciseres, at parterne har krav på det største nedslag, der kan beregnes efter KSL § 33 C og KSL § 33 D. Parterne kan derfor anvende det nedslag, der er mest fordelagtig. Det præciseres desuden, at et nedslag efter den ene bestemmelse medfører, at et nedslag efter den anden bestemmelse er indeholdt.¹²⁶ Det er derfor ikke muligt, at anvende et nedslag efter begge bestemmelser. Landsskatteretten har fulgt styresignalet SKM 2011.406 SKAT og afvist muligheden for, at anvende både passivpost og nedslag i handelsværdien i SKM 2012.477 LSR og SKM 2012.479 LSR.

5.2 Beregning af passivpost efter KSL § 33 D og ABL §§ 34-35 A

Ved overdragelse med succession er det muligt at reducere den afgifts- eller skattepligtige værdi med en passivpost, jf. KSL § 33 D eller ABL §§ 34-35A, jf. KSL § 33 C. Der kan gives en gave i forbindelse med overdragelsen. Passivposten er en kompensation for den latente skattebyrde, der er knyttet til virksomheden eller aktivet som erhververen succederer i og medfører at der kan give en skatte- og afgiftsfri gave svarende til passivposten. Passivposten beregnes på grundlag af den lavest mulige skattepligtige fortjeneste, som overdrageren ville været blevet beskattet af, hvis der ikke var sket overdragelse med succession, jf. KSL § 33 D, stk. 2.¹²⁷

---

¹²³ Passivering af udskudt skat ved skifte, af Michael Serup, s. 4

¹²⁴ For nærmere gennemgang af aktiver der kan succederes i og virksomhedsbegrebet se Skatteretten 2, s. 518 ff. Af Jan Pedersen m.fl.

¹²⁵ Dødsboer kan også vælge mellem beregning af passivpost eller nedslag i handelsværdien, jf. SKM 2011.406 SKAT, hvor det fremgår af indledningen og pkt. 1.

¹²⁶ SKM 2011.406 SKAT pkt. 5.A. Styresignalet er blevet fulgt op af SKM 2013.477 LSR og SKM 2012.479 LSR.

¹²⁷ Ved ejendom beregnes passivposten udelukkende på baggrund af gevinster der indtrædes i, jf. KSL § 33 D, stk. 3, 2. pkt.

Efter KSL § 33 D passiveres en del af den overdragne skatteforpligtelse ud fra objektive fastsatte procenter. Det fremgår af KSL § 33 D, stk. 3, at passivposten udgør 30 % for fortjeneste, der ikke er aktieindkomst og 22 % for den del, der er aktieindkomst, jf. KSL § 33 D, stk. 3. Disse objektiviserede passivposter svarer til, at den udskudte skat er passiveret med omkring 50 %.¹²⁸ Ved aktier der beskattes med 42 %¹²⁹ vil passivposten på 22 % således svare til en passivering på 51,24 % af den udskudte skat. Ved kapitalindkomst som beskattes med 42,7 % vil en passivpost på 30 % passivere 55,51 % af den udskudte skat.

5.3 Beregning af nedslag i handelsværdien KSL § 33 C og ABL §§ 34-35 A

Der kan ligeledes kompenseres for den latente skattebyrde ved et nedslag i handelsværdien. Det følgende afsnit vil analysere nærmere herom.

I Skatteministerens besvarelse til spørgsmål 4 vedrørende lovforslag L 194,¹³⁰ forudsætter Skatteministeren i de tilhørende beregningseksempler, at overdragelsesprisen er lavere ved succession for medarbejdere end ved overdragelse uden succession. Der tages herudover ikke hensyn til et gaveelement, som ville være indkomstpligtig. Der gives således en compensation for den latente skattebyrde i beregningen, selvom der ikke er overdraget en gave. I SKM 2008.876 LSR blev det desuden fastslået at de overdragne aktiver skal værdiansættes til handelsværdien under hensyntagen til den udskudte skatteforpligtelse og

Da der ikke er tale om en faktisk betalingsforpligtelse men en eventualforpligtelse, skal skatteforpligtelsen kursfastsættes således, at overdragelsessummen afspejler handelsværdien i fri handel. En kursfastsættelse til pari vil ikke afspejle eventualforpligtelsens handelsværdi, der må antages at ligge under kurs 100.”

Det bindende svar fastslår således, at der skal tages hensyn til den latente skatteforpligtelse. Der kan derfor beregnes et prisnedslag i handelsværdien som compensation for den påtagne skatteforpligtelse af personlig virksomhed, jf. KSL § 33 C og ved aktier, jf. ABL §§ 34-35. Kursværdien må antages at ligge under kurs 100, da kursfastsættelsen skal medføre, at overdragelsessummen afspejler handelsværdien.¹³¹

5.3.1 Faktorer af betydning for værdiansættelsen

Spørgsmålet er her hvilke faktorer, der har betydning for nedslag i handelsværdien ved overdragelse med succession, jf. KSL § 33 C og ABL §§ 34-35 A. Det fremgår ikke af KSL § 33 C eller ABL §§ 34-35A, hvordan kursværdien af den latente skattebyrde skal fastsættes. Det følgende afsnit vil derfor sammenholde den praksis, der er indtil videre, og undersøge, hvordan kursværdien af den latente skattebyrde skal ansættes.

I et bindende svar SKM 2014.751 SR tiltræder Skatterådet SKATs begrundelse. SKAT fremhæver en række faktorer af betydning for værdiansættelsen af den latente skat, som var følgende:

---

¹²⁸ Passivering af udskudt skat ved skifte s. 5 af Michael Serup

¹²⁹ Aktier beskattes med 27 % under progressionsgrænsen, dette er ikke med i beregningen.

¹³⁰ L194, Bilag 125

¹³¹ SKM 2008.876 LSR

- Aktivets art
- Aktivets faktiske værdiforringelse
- Den forventede ejertid/ levetid på aktivet
- Markedsrenten
- Overdragelsestidspunktet
- Hvornår og hvorvidt den latente skat aktualiseres

I styresignalet SKM 2011.406 SKAT fremgår det med henvisning til SKM 2008.876 LSR, at kursværdien af eventualskatten skal fastsættes således, *at* overdragelsessummen afspejler handelsværdien i fri handel, *at* kursfastsættelsen til pari ikke vil afspejle skatteforpligtelsens handelsværdi, og *at* kursen må antages at ligge under kurs 100.

Nærmere om de forskellige faktorer vil blive gennemgået i de følgende afsnit.

5.3.1.1 Aktivets handelsværdi

De overtagne aktiver skal værdiansættes til handelsværdien. Handelsværdien skal fastlægges for at beregne den latente skattebyrde. I et bindende svar SKM 2014.751 SR besvares der ”ja” til, at skatteyderen kan anvende 1982-cirkulærets 15 %-regel til at værdiansættelse af fast ejendom, hvorefter der kunne ske et nedslag efter KSL § 33 C. Det er derfor muligt, at anvende 1982-cirkulæret ved værdiansættelse af aktivers handelsværdi ved generationsskifte med succession.

I SKM 2015.131 LSR er handelsværdien af ejendommene desuden diskuteret. Der var mellem parterne fastsat en pris. Landsskatteretten finder, at det er værdien i fri handel, der skal finde anvendelse. Der er tale om en onkel og nevø i den pågældende sag, hvorfor 1982-cirkulæret ikke fandt anvendelse.¹³²

Aktivets handelsværdi ved overdragelse med succession, kan fastsættes ud fra de ovenfor behandlede værdiansættelsesmetoder i 1982-cirkulæret, TSS cirkulære 2000-09 og 2000-10. Det vil ofte være overdragelse mellem interesseforbundne parter. Retningslinjerne i de pågældende cirkulærer anvendes derfor også ved værdiansættelse med succession.¹³³

5.3.1.2 Skatteprocenten for sælger og køber

Det er nødvendigt at kende skatteprocenten for at beregne compensationen for den latente skattebyrde. L 194 bilag 25 følger det af beregningseksemplet, at det er højeste marginalskat for køber og sælger, der finder anvendelse. I SKM 2015.131 LSR anvendes marginals-katten også for køber og sælger i salgsåret/ erhvervelsestidspunktet. Det er uden betydning at skatteprocenten efterfølgende nedsættes. Den højeste marginals-kat bør dog ikke anvendes i tilfælde, hvor ingen af parterne betaler marginals-kat. Der bør således foretages en konkret vurdering.

5.3.1.3 Tilbagediskontering

Når handelsværdien og skatteprocenten for sælger og køber er fastlagt, skal skatteværdien af købesummen fastlægges. Skatteværdien skal omregnes til en nutidsværdi, da skatteforpligtelsen skal an-

¹³² SREV2010.6.18, s. 1 af Bent Ramskov

¹³³ Generationsskifte og omstrukturering – Det skatteretlige grundlag, s. 64, af Birgitte Sølvkær Olesen

sættes til en kurs, så overdragelsessummen afspejler handelsværdien i fri handel. Tilbagediskonteringsfaktoren ansætter således den kurs som skal fragå skatteforpligtelsen ved opgørelsen af handelsværdien for aktiverne. Tilbagediskonteringsfaktoren beregnes på baggrund af forventet levetid og en rentesats,¹³⁴ som vil blive gennemgået nedenfor.

Ejertid/ levetid

I SKM 2014.751 SR anføres det, at der efter SKATs opfattelse skal indgå et skøn over den forventede ejertid. Lang ejertid af en ejendom medfører som udgangspunkt en lavere kursværdi, da den udskudte skat først skal betales efter en længere årrække hvis overhovedet. I dette skøn vil elementer som erhververnes alder have en betydning, herudover vil arten af aktivet have betydning. Dette har betydning i skønnet over, hvornår den latente skat aktualiseres.¹³⁵ Driftsmateriel vil typisk ikke have den samme levetid som fast ejendom, hvorfor dette bør foretages et skøn over de pågældende driftsmidler der er i virksomhedens levetid. I SKM 2015.131 LSR ansættes ejertiden til 20 år både for de pågældende betalingsrettigheder og for den faste ejendom. Driftsmidler vil desuden sjældent have en levetid på 20 år, hvilket der skal tages højde for. Der skal altid foretages en konkret bedømmelse af de forskellige aktiver, jf. SKM 2014.751 SR.

Rente

I SKM 2015.131 LSR var der enighed om, at markedsrente ville finde anvendelse. Der skal foretages en konkret vurdering af hvert enkelt aktiv af hvad markedsrenten for det pågældende aktiv er.¹³⁶ Der var uenighed i SKM 2015.131 LSR, om hvorvidt beregningen af tilbagediskonteringsfaktoren skulle foretages med en før-skat rent eller en efter-skat rente. Til beregning af tilbagediskonteringsfaktoren var parterne var enige om, at der ved beregningen af kursværdien skulle anvendes en ejertid på 20 år, en finansieringsrente på 4,63 % samt anvendelsen af marginal skatteprocent.

Landsskatteretten anførte, at beregningen af nedslaget og dermed kursværdien af den latente skattebyrde skulle foretages ved en efter-skat rente, ”idet klageren herved vil blive stillet som ved overdragelse uden succession, hvorimod klageren vil blive ringere stillet ved successionen, hvis en før-skat rente anvendes.” Herefter henviser Landsskatteretten til illustrationen i ministersvar L 194 fra 2001/02, 2 i bilag 25, hvor der var anvendt en efter-skat rente

I SKM 2012.477 LSR accepterede SKAT den af parterne beregnede kurs 80 og i SKM 2015.131 LSR blev kurs 79 fastsat. Det er dog altid et konkret skøn at fastsætte kursværdien, jf. bindende svar SKM 2014.751 SR, hvor det blev fremhævet, at kursværdien ikke kan fastsættes til standard kurs 80. Det er desuden det klare udgangspunkt, at der kan ske lighedeling af fordelene ved succession, jf. ministersvar L 194 fra 2001/02, 2 i bilag 25, da regneeksemplerne i bilaget viser en fordeling af fordelene ved succession mellem køber og sælger.

I SKM 2016.627 LSR ansætter Landsskatteretten kursen på den udskudte eventualskat skønsmæssigt til kurs 60 uden nærmere begrundelse, men på baggrund af sagens faktiske omstændigheder. Det fremgår af sagen, at arvingerne kun ønsker at eje den pågældende ejendom, der er i boet i 10 år, og

---

¹³⁴ SKM 2015.131 LSR

¹³⁵ Alderens fremhæves i SKM 2016.627 LSR

¹³⁶ SKM 2014.751 SR

at arvingerne var ”meget unge” herunder én af dem mindreårig. Landsskatteretten nævner ikke nærmere om begrundelsen for kurs 60. Afgørelsen hjælper ikke nærmere til fastsættelsen af de elementer der indgår i afvejningen til fastsættelsen af kursværdien.

5.3.2 Succession i opsparet overskud i virksomhedsskatteordningen

Hvis overdrageren anvender virksomhedsskatteordningen året forud for overdragelse, kan erhververen succedere i kontoen for opsparet overskud. Kontoen kan overtages med indestående beløb ved udløbet af indkomståret forud for overdragelsen, såfremt overdragelsen finder sted dagen efter indkomstårsudløb. Hvis indkomståret er sammenfaldene med kalenderåret, skal overtagelsen ske den 1. januar.¹³⁷ I SKM 2016.296 SR kunne Skatterådet ikke bekræfte, at sønnen i forbindelse med aftale om virksomhedsoverdragelse, kunne overtage konto for opsparet overskud, på et andet tidspunkt end på dagen efter udløb af indkomståret. Der kan beregnes passivpost på indestående af kontoen for opsparet overskud med tillæg af den hertil svarende virksomhedsskat. Passivposten udgør 21 % for indkomståret 2016 og senere jf. KSL § 33 C, stk. 5.¹³⁸ Erhververen indtræder således i indestående på kontoen, foreløbig betalt virksomhedsskat og den udskudte skat.¹³⁹

I SKM 2014.871 LSR anførte Landsskatteretten, at der kunne aftales et prisnedslag til kompensation for den udskudte skat. Landsskatteretten fandt ikke, at det ikke var muligt, at succedere i indestående på konto for opsparet overskud. Det var en udlejningsvirksomhed, hvorfor der ikke kunne succederes i virksomheden, jf. dødsboskattelovens § 36, jf. BAL § 13 a. Landsskatteretten fandt, derfor at situationen ikke var omfattet af styresignalet SKM 2011.406 SKAT. Konto for opsparet overskud er af en sådan karakter, at denne ikke kan løsrives fra virksomheden, hvorfor der ikke kunne succederes i konto for opsparet overskud. Da der er tale om en teknisk overtagelse af konto for opsparet overskud i forbindelse med overtagelse af en virksomhed tillades det, at der beregnes en passivpost efter BAL § 13 a.

Der tillades således beregning af passivpost, men ikke kompensation i form af nedslag i handelsværdien. Afgørelsen er derfor lidt speciel. Det må kunne lægges til grund, at der kan vælges mellem nedslag i handelsværdien og beregning af passivpost, *hvis* der kan succederes i virksomheden eller det pågældende aktiv kan løsrives særskilt fra virksomheden. Såfremt det ikke er muligt at succedere i virksomheden og aktivet ikke kan løsrives særskilt, kan der beregnes en passivpost i de tilfælde hvor der er tale om en teknisk overtagelse af konto for opsparet overskud.¹⁴⁰

Det er valgfrit for erhververen om denne vil indtræde i konto for opsparet overskud, erhververen kan dermed succedere i alle aktiver på nær konto for opsparet overskud i forbindelse med generationsskiftet.¹⁴¹

---

¹³⁷ Se nærmere SKM 2007.231 SR for betingelser – der er desuden mulighed for overdragelse indtil den 1. juli samme år med tilbagevirkende kraft.

¹³⁸ Passivposten udgør 9 % af opsparet overskud for indkomståret 1991, 12 % af opsparet overskud for indkomstårene 1992-1998, 13,5 af opsparet overskud for indkomstårene, 15 % af opsparet overskud for indkomstårene 2001-2004, 16,5 % af opsparet overskud for indkomstårene 2005-2006, 18,75 % af opsparet overskud for indkomstårene 2007-2013, 19,1 % af opsparet overskud for indkomstårene 2014, 19,9 % af opsparet overskud for indkomstårene 2015 og 21 % for opsparet overskud i indkomstårene 2016 og senere, jf. KSL § 33 D, stk. 4.

¹³⁹ Generationsskifte og omstrukturering – Det skatteretlige grundlag s. 46 f. Af Birgitte Sølvkær Olesen

¹⁴⁰ Se nærmere SKM 2016.269 SR der omhandler berigtigelse ved gave samt overtagelse af privat gæld uden for VSO.

¹⁴¹ Generationsskifte og omstrukturering – Det skatteretlige grundlag s. 48, af Birgitte Sølvkær Olesen

5.4 Hvilken kompensation er mest fordelagtig?

Er det mest fordelagtig at beregne en passivpost eller beregne et nedslag i handelsværdien? Beregning af en passivpost efter KSL § 33 D er den nemmeste måde at beregne kompensationen. Der er tale om en objektiv beregning, hvor passivposten udgør 22 % for aktier og 30 % for fortjeneste, der ikke er aktier. Der indgår en række skønsmæssige faktorer ved beregningen af nedslaget i handelsværdien, som gør kompensationen mere kompliceret at fastsætte. Det er ikke muligt generelt at sige, hvilken beregning der er mest fordelagtig. Det er heller ikke givet, at parterne ønsker den størst mulige kompensation for den latente skattebyrde. Det kunne tænkes, at en ud af tre søskende skulle overtage forældrenes virksomhed, og i sådan et tilfælde kunne parterne måske have et ønske om, at der ikke gives en større kompensation end højest nødvendigt.

Styresignalet SKM 2011.406 SKAT har medtaget en række beregningseksempler. Det fremgår klart, at det ikke er entydigt hvilken beregning, der giver den største kompensation for den latente skattebyrde. Såfremt parterne ønsker størst mulig kompensation, bør der derfor foretages en beregning for både passivposten og nedslag i handelsværdien, hvorefter disse sammenlignes.

6.0 Konklusion

Det kan konkluderes, at 1982-cirkulæret ikke har retskildemæssig hierarki på lovniveau, som tidligere antaget.¹⁴² Pkt. 17 og 18 i 1982-cirkulæret blev ophævet ved ved cirkulære nr. 9054 af 4. februar 2015 på trods af kritiske spørgsmål fra oppositionen i folketinget.¹⁴³ Det fremgår tydeligt af TSS-cirkulære 2000-09 og 2000-10, at disse blot er vejledende, hvorfor de har samme retskildemæssig hierarki som øvrige cirkulærer.¹⁴⁴

SKM 2016.279 H statuerede, at 1982-cirkulæret er vejledende, jf. cirkulærets pkt. 48. SKM 2007.58 SR, SKM 2007.431 LSR og Skattedepartementets afgørelse i TfS 1984.41 medfører, at der foreligger en fast administrativ praksis for værdiansættelse af fast ejendom efter 1982-cirkulæret ved overdragelser mellem gaveafgiftskredsen. Hvorimod SKM 2016.279 H statuerede, at der ikke er en fast administrativ praksis for dødsboers værdiansættelse efter 1982-cirkulæret.

Det konkluderes, at dødsboer ikke kan anvende 1982-cirkulærets pkt. 6 til værdiansættelse af fast ejendom, når der foreligger *særlige omstændigheder*. Særlige omstændigheder er når 1) ejendommen inden for kort tid sælges til tredjemand for en højere værdi, 2) ejendommen er blevet vurderet, og 3) ejendommens værdi efter boopgørelsen og bodelingen ikke er ens.¹⁴⁵

Herudover kan forhold som udstykkede arealer, købsrettigheder og lejligheder, der er vurderet som værende ”ikke-fri” medføre, at en værdiansættelse efter 1982-cirkulæret fraviges. Overdragelser inden for gaveafgiftskredsen er forsat ikke omfattet af begrænsningen om *særlige omstændigheder*.

---

¹⁴² SREV2010.6.18, s. 1 af Bent Ramskov og TfS 2000.158, s. 5 af Michael E. Reinert

¹⁴³ Skatteudvalget 2014-15, SAU alm. del, se også spørgsmål 468, 471 og 472

¹⁴⁴ Forarbejderne til L183 er dog særlig interessante, se: Almindelige bemærkninger, pkt. 2.2.2 (2016-17)

¹⁴⁵ SKM 2016.279 H

TSS-cirkulære 2000-09 omhandlende værdiansættelse af unoterede aktier og anparter kan fraviges, navnlig når vedtægter og aktionæroverenskomster indeholder rettigheder og pligter. Der skal foretages en vurdering af, hvorvidt rettigheder og pligterne er *relevante og væsentlige* til at kunne medføre en fravigelse af cirkulæret, jf. TfS 2000.560 H. Fremtidig vækst og immaterielle aktiver vil også kunne betyde en fravigelse af både TSS-cirkulære 2000-09 og 2000-10, jf. forarbejderne til L183.¹⁴⁶ Goodwill beregningen efter TSS-cirkulære 2000-10 kan desuden tilsidesættes ved branchekutymer, licitationer, velbegrundede forventninger til fremtiden, hvis der er én afgørende medarbejder eller indehaveren har en afgørende indflydelse på virksomheden, og hvis der har været store éngangsindtægter- eller udgifter.

Såfremt parterne vælger, at generationsskifte med skattemæssig succession kan der gives en kompensation for den latente skattebyrde, som beregnes via en passivpost, jf. KSL § 33 D eller ved nedslag i handelsværdien efter KSL § 33 C. Aktiverne og aktierne skal forsat værdiansættes til handelsværdien, dette kan gøres ved de ovenfor behandlede cirkulærer: 1982-cirkulære, TSS cirkulære 2000-09 og 2000-10. Passivposten er objektiv konstaterbar, jf. KSL § 33. Nedslag i handelsværdien er et skøn over flere faktorer herunder aktivets handelsværdi, skatteprocent og tilbagediskonteringsfaktoren. Kursfastsættelsen af nedslag i handelsværdien, jf. KSL § 33 C er mere kompliceret at fastsætte end beregning af passivposten. Det er nødvendigt at beregne begge kompensationer, såfremt parterne ønsker den størst mulige kompensation. Der indgår skønsmæssige faktorer i værdinedslaget, hvorfor det ikke på forhånd er muligt at fastlægge hvilken beregning, der er mest fordelagtig.

7.0 Litteraturfortegnelse

Bøger:

- Andersen, Poul, *Almindelig Forvaltningsret*, 5. Udgave, Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag A/S, 1963.
- Bille, Jane, *Skattemæssig succession ved generationsskifte i levende live og ved død*, 1. Udgave, Forlaget Thomson, 2006.
- Olesen, Birgitte Sølvkær, *Generationsskifte og omstrukturering – Det skatteretlige grundlag*, 5. Udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2017.
- Pedersen, Jan, Kerzel, Malene, Ferniss, Jane, Eriksen, Claus Hedegaard, *Skatteretten 1*, 7. Udgave, Karnov Group, 2015.
- Pedersen, Jan, Kerzel, Malene, Ferniss, Jane, Eriksen, Claus Hedegaard, *Skatteretten 2*, 7. Udgave, Karnov Group, 2015.
- Revsbech, Karsten, Garde, Jens, Jensen, Jørgen Albæk, Jensen, Orla Friis, Madsen, Helle Bødker, Mørup, Søren Højgaard, ”*Forvaltningsret Almindelige emner*”, 6. Udgave, Dansk Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2016.
- Serup, Michael, *Generationsskifte – Omstrukturering*, 2. Udgave, Karnov Group, 2004.

Artikler:

- Bjørn, Ole, ”Udvalgte afgørelse fra domstolene, Landsskatteretten, Skatteministeriet og Told- og Skattestyrelsen”, SR.2001.197, Skatteinformation fra statsautoriserede revisorer
- Christiansen, Tommy V, ”Værdiansættelse af landbrugsejendom under udstykning ved overdragelse i familieforhold – 1982-cirkulæret – Landsskatterettens kendelse af 12/11 2015, jr. Nr. 13-6430849, UK.2016.24”, Ugens kommentar

---

¹⁴⁶ Almindelige bemærkninger, pkt. 2.2.2 (2016-17)

- Christiansen, Tommy V, "Værdiansættelse af fast ejendom ved overdragelse i familieforhold", JUS 2008.19, Juridisk Ugebrev Skat
- Christiansen, Tommy V, "Værdiansættelse ved arv - +/- 15 pct.'s-reglen – Højesterets kendelse af 8/3 2016, sag 104/2015", UK.2016.11, Ugens kommentar
- Gianelli, Karsten, "Nyt om værdiansættelse i dødsboer Fast ejendom og unoterede aktier", RR.3.2016.52, Revision & Regnskabsvæsen
- Gianelli, Karsten, "Værdiansættelse af fast ejendom – seneste retspraksis", RR.6.2016.30, Revision & Regnskabsvæsen
- Hansen, Michael Bjørn, "Om køberet til fast ejendom i familierelationer og indførelsen af lagerbeskatning", UfS2007.875, Ugeskrift for Skat
- Hjorth, Randi, "Arv og gave – er det to sider af samme sag?" SREV2010.6.10, Skatterevisoren.
- Pedersen, Claus, "Formueskattekursreglerne – hvad nu?" SR.2015.57, Skatteinformation fra statsautoriserede revisorer
- Pedersen, Jan, "Goodwill i advokatvirksomheder", TfS 2007.260, Tidsskrift for Skatter og Afgifter
- Ramskov, Bent, "Goodwill – udvikling i praksis om værdiansættelse", INSPI 10.2001.34, INSPI
- Ramskov, Bent, "Værdiansættelsecirkulæret", SREV2010.6.18, Skatterevisoren.
- Ramskov, Bent, "Værdiansættelse af fast ejendom, goodwill samt aktier og anparter – fokus på ændringer", RB 2000.5.22, Revisor Bladet
- Reinert, Michael E., "Værdiansættelse af fast ejendom ved afståelse", TfS 2000.158, Tidsskrift for Skatter og Afgifter
- Reinert, Michael E., "Værdiansættelse af fast ejendom II (nye regler)", TfS 2000.334, Tidsskrift for Skatter og Afgifter
- Serup, Michael, "Passivering af udskudt skat ved skifte", offentliggjort maj 2013 på www.bechbruun.com
- V/ Redaktionen SR Skat, "Problematiske ophævelse af formueskattekursen", SR.2015.2, Skatteinformation fra statsautoriserede revisorer
- Winther, Mette Porskær og Nordlander, Jacob Girke, "Om værdiansættelsecirkulæret (+/- 15 % reglen ved fast ejendom)", TfS 2016.432, Tidsskrift for Skatter og Afgifter

Lov, bekendtgørelser, cirkulærer:

- Cirkulære 1982-11-17 nr. 185 om værdiansættelse af aktiver og passiver i dødsboer m.m. og ved gaveafgiftsberegning
- Lov nr. 421 af 25. juni 1993: om ændring af lov om beskatning af fortjeneste ved afståelse af aktier m.v. (aktieavancebeskatningsloven) og forskellige andre skattelove
- Cirkulære 2000-03-28 nr. 45 om værdiansættelse af aktier og anparter (TSS-cirkulære 2000-09)
- Cirkulære 2000-03-28 nr. 44 om vejledende anvisning om værdiansættelse af goodwill (TSS-cirkulære 2000-10)
- Lovbekendtgørelse 2013-08-30 nr. 1067 om vurdering af landets faste ejendomme
- Cirkulære nr. 9054 af 4. februar 2015 om ophævelse af formueskattekursen
- Lovbekendtgørelse 2015-01-12 nr. 47 om afgift af dødsboer og gaver (BAL)
- Lovbekendtgørelse 2015-11-26 nr. 1335 om skifte af dødsboer (DBL)
- Lovbekendtgørelse 2016-01-29 nr. 117 Kildeskatteloven (KSL)
- Lovbekendtgørelse 2016-08-29 nr. 1148 om den skattemæssige behandling af gevinst og tab ved afståelse af aktier m.v. (ABL)

- Lovforslag L 183 af 29. marts 2017: Forslag til lov om ændring af boafgiftsloven og forskellige andre love.
- Lovforslag L 211 af 3. Maj 2017: Forslag til ejendomsvurderingsloven
- Lovforslag L 212 af 3. maj 2017: Forslag til lov om ændring af skatteforvaltningsloven, lov om kommunal ejendomsskat, ejendomsværdiskatteloven og forskellige andre love.
- Den Juridiske Vejledning 2017-1

Afgørelser, bindende svar og redegørelser:

- TfS 1990.204 LSR
- TfS 1991.358 LSR
- TfS 1994.295 ØLR
- TfS 1994.882 LSR
- TfS 1994.773 LSR
- TfS 1997.185 LSR
- TfS 1998.244 LSR
- TfS 1998.766 ØLR
- TfS 1999.827 LR
- TfS 2000.198 LR
- TfS 2000.256 LR
- TfS 2000.392 LR
- TfS 2000.560 H
- SKM 2006.692 LSR
- SKM 2007.58 SR
- SKM 2007.351 SR
- SKM 2007.431 LSR
- SKM 2007.846 SR
- SKM 2008.876 LSR
- SKM2009.358 SR
- SKM 2010.25 SR
- SKM 2012.477 LSR
- SKM 2012.479 LSR
- SKM 2013.793 HR
- SKM2013.841 HR
- SKM 2014.751 SR
- SKM 2014.871 LSR
- SKM 2015.57 SR
- SKM 2015.131 LSR
- SKM 2016.279 HR
- SKM 2016.296 SR
- SKM 2016.627 LSR

- TfS 1984.418: Skattedepartementets afgørelse af 24. september 1984, værdiansættelse i dødsboer og ved gaveafgiftsberegning.
- TfS 1984.546: Skattedepartementets afgørelse af 3. december 1984, Værdiansættelse i dødsboer,
- TfS 1990.196: Skatteministeren redegør for 15 pct.-reglen i forbindelse med ejendomsoverdragelser af 30. april 1990.

Styresignaler:

- SKM 2011.406 SKAT
- SKM 2014.489 SKAT
- SKM 2015.96 SKAT

Rapporter:

- Rapport fra arbejdsgruppen vedrørende goodwill, marts 2000.
- Rapport fra arbejdsgruppen vedrørende unoterede aktier, februar 1999
- Rapport om den skattemæssige bedømmelse af goodwill ved sammenlægning, opsplitning, ind- og udtræden af personejede advokat- og revisorvirksomheder, december 2003.

Hjemmesider:

- Michael Serup "Passivering af udskudt skat ved skifte", Bech-Bruun <http://www.bech-bruun.com/~media/Files/Videncenter/Artikler/Corporate/2013/Passivering%20af%20udskudt%20skat%20ved%20skifte.pdf> maj 2013, (31.05.2017)
- Finansministeriet, fakta om finansloven <https://www.fm.dk/temaer/ffl16/fakta-om-finansloven> (31.05.2017)
- Gyldendal, Den Store Danske, om licitation http://denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Jura/Obligationsret/licitation (31.05.2017)